

Orman ve Av

2022 | Temmuz-Ağustos | 5 | Cilt 100

ISSN: 1302-040X

Orman Oyunları
Olimpiyatı

3 >>

Orman Yangınları
Yönetimi

10 >>

Endüstriyel
Plantasyonlar

21 >>

Taraflar Konferansı
(COP 15)

31 >>

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR
YAYIMLANIR.**

Yıl: 2022, Temmuz-Ağustos, Sayı:5 Cilt:100

ISSN 1302-040X

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ**

GENEL BAŞKAN

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin AYTAÇ

EDİTÖR

Doç. Dr. Murat ALAN

muratalan@yahoo.com

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇALIŞKAN

Orm. Yük. Müh. Hayriye ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN

Doç. Dr. Mehmet ÖZALP

Orm. Yük. Müh. Niyazi ÖZÇANKAYA

Öğr. Gör. Cansu ÖZTÜRK

Doç. Dr. Fatih TEMEL

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

TUNA CAD. NO: 5/8 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

tod1924@ormancilardernegi.org

TASARIM / BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Ön Kapak
Hayriye Ertuğrul

İç Kapaklar
Hayriye Ertuğrul

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
TOD Genel Merkez Etkinlikleri	2
Orman Oyunları Olimpiyatı Bolu'da Düzenlendi	3
Samsun Atakum'da Kocadağ Doğa Yürüyüşü ve Yayla Şenliği	7
Orman Yangınları Yönetimine İlişkin Değerlendirme Raporu	10
Endüstriyel Plantasyonlar	21
Ülkemizde Kara Avcılığı	23
Kent Ağaçlarının Ruhsal Etkisi (Ağaçların Bir Başka Yararı)	25
Yanan Orman Alanlarının Büyüklüğü Üzerine Uçak ve Diğer Söndürme Araçlarının Etkisi	27
Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi: 15. Taraflar Konferansı (COP 15)	31
Orman Mühendisi Token Kadınlar	36
Güray Çayır'ın Ardından	39
Türkiye Ormancılar Derneği Yayınları	45
Vefat Eden Üyelerimiz	48

EDITÖRDEN

Doç. Dr. Murat ALAN

Çok Değerli Orman ve Av Okurları,

Ormancılık son dönemde çok konuşulan ve tartışılan bir faaliyet alanıdır. Özellikle son yıllardaki orman yangınlarıyla daha fazla gündemde olmuştur. Ormanlardan yapılan aşırı odun üretimi bir başka gündem konusudur¹. Görünen o ki daha uzun zamanlar konuşulmaya ve tartışılmaya devam edilecektir. Bununla birlikte, ormancılıkla yakından ilgili olan madencilik faaliyetleri ve bu faaliyetlere verilen izinlerin gündemde yeterince yer almadığı düşünülmektedir.

Madencilik ile ilgili orman alanlarını, hatta korunan alanları da içeren izinlerin (ruhsat) verildiği görülmektedir. Nitekim, 22 Nisan 2022’de Tema Vakfının madenler konusunda yapmış olduğu bir basın açıklaması ormancılık açısından da dikkat çekmektedir. Basın açıklaması ile ilgili arama yapıldığında ulusal basında da konunun yer aldığı görülmektedir. Ancak konu doğrudan ormancılığı ilgilendirmesine karşın ormancılık kamuoyunun yeterince dikkatini çekmediği görülmekte veya çekmediği düşünülmektedir. Basın açıklamasında aşağıdaki bilgiye yer verilmektedir.

“24 ilin ortalama ruhsatlılık oranı %63. Yani illerin yüz ölçümlerinin yarısından fazlası maden ruhsatlarına bölünmüş durumda. Bu illerde bulunan ormanların ortalama %60’ı, tarım alanlarının ortalama %57’si, meraların ortalama %55’i, korunan alanların ortalama %57’si, potansiyel koruma alanı olması gereken alanların (Önemli Doğa Alanı) ortalama %63’ü madenlere ruhsatlı. Bu sonuçlar; Türkiye’nin doğal, ekonomik ve kültürel olarak her türlü değerinin, madencilik faaliyetlerinin inisiyatifine bırakıldığını gösteriyor.”

Bu çalışmada 5 grup madenden, yalnızca geniş alanlara yayılan ve üretimleri esnasında yoğun su tüketimine ve kirliliğe neden olan IV. Grup madenler (altın, bakır ve kömür) üzerinde çalışılmıştır. Diğer yandan oransal olarak en çok orman alanına sahip illerden Muğla

ilinde orman alanlarının %65’inin madenlere ruhsatlı olduğu anlaşılmaktadır. Ormanlık alanların %60’ı ve korunan alanların %57’sinin madencilik etkinliklerine ruhsatlı olması, ülke ve ormancılık kamuoyu açısından oldukça ciddi bir durumdur. O bakımdan özellikle ormancılık sivil toplum kuruluşları olmak üzere kamuoyunun bu konuyu tartışması ve çözümler üretmesi gerektiği düşünülmektedir. Örneğin, Orman Mühendisleri Odası bu konuda ne düşünülmektedir?

Değerli Okurlar,

Dernekler etkinlikleri ile konuşulmakta ve değerlendirilmektedir. Bu etkinlikler çalışmalar sayesinde Dernekler kamuoyunda yer bulabilmekte veya politikacılara görüşlerini anlatarak ülke düzeyinde etkili olmayı hedeflemektedirler. Bu kapsamda Yayın Kurulu olarak, Orman ve Av’da genel merkez, temsilcilikler ve üyelerin etkinliklerine yer vermeye, böylece Derneklerini bu yönden desteklemeye ve cesaretlendirmeye çalışıyoruz. Daha sonra ise mesleğe ve üyelere yararlı olduğu düşünülen biraz daha bilimsel ağırlıklı yazılara yer verilmektedir. Orman ve Av’ın internet ortamında da yayınlandığı göz önüne alınarak, Dernek görüşleri ve etkinliklerinin çok daha geniş kitlelere ulaştırılmasının da amaçlarımızdan birisi olduğunu bilmenizi isteriz.

Bu sayıya, Genel Merkezin siyasi parti ziyaretleri ile başlıyoruz, onu Derneğin ilk kez düzenlediği ve geleneksel hale getirmeyi hedeflediği Orman Oyunları Olimpiyatı izliyoruz. Samsun’da yapılan doğa yürüyüşü ve yayla şenliği ile etkinlikleri bitiriyoruz. Daha sonra, Batı Akdeniz Şubesinin hazırladığı orman yangınları ile ilgili rapor, endüstriyel plantasyon, kara avcılığı, kent ağaçlarının ruhsal etkisi, orman yangınlarına uçakların etkisi, Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi Taraflar Konferansı, farklı bir bakış açısı sunan orman mühendisi “token kadınlar” ve Derneğin son yayınlarının tanıtımı okumanızı bekleyen diğer yazılar.

İyi okumalar.

1 Yangınlar ve aşırı odun üretimi konularında TOD yayınlarına genel ağ sayfasından ulaşılabilir (<https://www.ormancilardernegi.org/icerik.ASP?ID=72>)

TOD Genel Merkez Etkinlikleri

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal KILIÇDAROĞLU Ziyareti

Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev ÖZKARA, II. Başkan M. Metin AVŞAROĞLU ve Genel Sayman Burhan AYDOĞAN ile Cumhuriyet Halk Partisi Genel

Başkanı Sayın Kemal KILIÇDAROĞLU'na 27 Temmuz 2022 günü ziyaret gerçekleştirilmiştir. 40 dakika süren ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezinde

yapılan görüşmede, ormancılığımızdaki gelişmeler ve orman varlığımızın önemi Genel Başkanımız A. Hüsrev ÖZKARA tarafından dile getirilerek, yaşanan gelişmeler de dikkate alındığında bağımsız bir orman bakanlığının ülkemiz için artık bir zorunluluk olduğunu ifade edildi. Cumhuriyet Halk Partisi Doğa Hakları ve Çevreden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Kahramanmaraş Milletvekili Ali ÖZTUNÇ'un katkıları ile gerçekleşen bu görüşmenin ülkemiz ormancılığına değerli katkılar sağlayacağını düşünüyoruz.

Saadet Partisi Genel Başkanı Temel KARAMOLLAOĞLU Ziyareti

Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev ÖZKARA ve Yönetim Kurulu üyesi Hüseyin AYTAÇ tarafından Saadet Partisi Genel Başkanı Sayın Temel KARAMOLLAOĞLU'na 6 Temmuz 2022 günü bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Saadet Partisi Genel Merkezinde yapılan görüşmelerde; Saadet Partisi Genel Başkanı Sayın Temel KARAMOLLAOĞLU ve çalışma arkadaşlarına, ormancılığımızdaki gelişmeler hakkında bilgi verilmiştir. 1,5 saat süren görüşmede aşırı üretim, ormanlarımızdaki parçalanma, orman yangınları, orman içi ve

bitişğinde yaşayan köylülerimizin sosyoekonomik durumu, dikili satış, zeytin yasası ve madencilikteki olumsuz gelişmeler, liyakat ve orman bakanlığı niçin kurulmalı konularında karşılıklı değerlendirmelerde

bulunulmuştur. Sayın Başkanın her bir başlığı tek tek sorgulaması, ormanlarımızda yaşanan olumsuz gelişmelere duyarlılığı görüşmenin verimli geçmesini sağlamıştır.

Orman Oyunları Olimpiyatı Bolu'da Düzenlendi

Kanber ÖZTOPRAK, Türkiye Ormancılar Derneği Bolu Temsilcisi kanberoztoprak@hotmail.com

2017, 2018, 2019 ve 2022 yıllarında Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) Batı Akdeniz Şubesi tarafından bölgesel düzeyde gerçekleşen orman oyunları olimpiyatı; TOD Genel Merkezi tarafından 24 Temmuz 2022 Pazar günü "Türkiye Ormancılar Derneği 1. Orman Oyunları Olimpiyatı-Orman Fakülteleri Yarışıyor" adı ile ulusal ölçekte gerçekleştirilmiştir.

Bu etkinlik; orman ve ormancılık gündeminin oluşturulması, bu konuya emek veren paydaşların tanınırlığının artırılması, insanların yaşadığı ortamda karşılaştıkları çevresel sorunları algılamaları konusunda bilinç oluşturulması, genç meslektaşların mesleğe başladıklarında mesleğin zorluklarını deneyim-

lemeleri, ormancılık faaliyetlerinin genç nesillere oyunlar şeklinde aktarılması ve üniversite öğrencilerinin kaynaşması amacıyla düzenlenmiştir. Etkinliğimiz, bu tür amaçları gerçekleştirebilmek için 10.08.2020 tarihinde satın alınan, mülkiyeti Derneğimize ait Bolu ili Merkez ilçesi Yumrukaya köyü Kurtkütüğü mevkiinde yer alan 21 dönüm yüzölçümlü arsamızda yapılmıştır.

TOD Genel Merkezimiz tarafından düzenlenen etkinliğe TOD Bolu Temsilciliği, Bolu Valiliği, Bolu Belediyesi, Bolu Orman Bölge Müdürlüğü, Bolu Orman İşletme Müdürlüğü, Bolu İli Bölgesi Ormancılık Kooperatifleri Birliği, Yumrukaya Köy Muhtarlığı destek vermiştir.

1.Orman Oyunları Olimpiyatına orman mühendisliği bölümlerinde eğitim gören, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Düzce Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Karabük Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi Orman Fakülteleri öğrencileri katıldı. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunması ile başlayan "1. Orman Oyunları Olimpiyatları" programında Genel Başkanımız A. Hüsrev ÖZKARA'nın açılış konuşması ardından yarışmalar yapıldı. 7 takımın yer aldığı yarışmalarda öğrenciler; tomruk yuvarlama, disk fırlatma, odun istifleme, kozalak toplama, tomruk kesme, odun yıllık halka sayma dallarında yarıştılar. Ya-

ışmalarda TOD üyeleri İsmail İKİLER başhakem, A.Ozan ÇEKİÇ, Necati BAŞ, Ayhan NUMA-NOĞLU, Ferda Nur ŞENER, Mehmet TÜRKAN, Hayriye ERTUĞRUL, Umut Erk ÇÖNGE ve Hasan KOCA hakemlik yaptılar.

Çok çekişmeli ve heyecanlı geçen yarışmalar sonucunda **Karabük Üniversitesi Orman Fakültesi birinci, Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi ikinci, Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi üçüncü**, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Fakültesi dördüncü, Bursa Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi beşinci, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi altıncı, Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi yedinci oldu. 6 dalda gerçekleştirilen yarışmalarda birinci olan Karabük Üniversitesine TOD Genel Başkanı A. Hüsrev ÖZKARA, ikinci olan Düzce Üniversitesine TOD Akdeniz Şubesi Başkanı Mustafa Necati BAŞ, üçüncü olan Kastamonu Üniversitesine TOD Bolu Temsilcisi Kanber ÖZTOPRAK tarafından madalya, kupa ve hediyeleri takdim edildi. Ayrıca yarışmaya katılan tüm öğrencilere katılım belgeleri verildi.

Program sonrası etkinliğimize katılan tüm katılımcılara, etkinliğimizi takip ederek yerel ve ulusal yayın organlarında yer veren çok sayıda basın çalışanları ile yöre halkı ve misafirlerimize Bolu Merkez Yumrukaya Köyü Muhtarlığı ve köy halkı tarafından hazırlanan yemekler ikram edildi.

Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev ÖZKARA program sonunda yaptığı basın açıklama-

sında; “Ülkemizde ulusal ölçekte ilk defa düzenlenen “Orman Fakülteleri Yarışıyor Orman Oyunları Olimpiyatı” bundan sonraki yıllarda daha çeşitlenerek ve yapmış olduğumuz çalışmalar-
daki eksiklikler dikkate alınarak devam edecek ve geleneksel hale getirilecektir. Önümüzdeki yıl yine bu etkinliği daha geniş bir katılımı STK, yerel halk, bu konuyla ilgili bütün kurum ve kuruluşları ile tüm orman fakültelerini davet edeceğiz ve bir festival tarzında, çadır ve kamp kurarak yapmayı planlıyoruz. Bu bizim için birinci tecrübe oldu. Biz daha önce bunu bölgesel bazda Antalya’da yapmıştık ama ilk defa ulusal ölçekte gerçekleştirdik. Yedi orman fakültesini çağırmıştık, yedisi de geldiler, katıldılar ve gerçekten başarılı bir organizasyon oldu. Mesleğimizi kamuoyuna daha iyi tanıtmak, işin öğrenci boyutundan çalışacakları mühendis olma boyutuna geçtiklerindeki o köprüyü oluşturmak, o sevgi bağını geliştirmek, karşılıklı işbirliğini geliştirmek ve ormancılıkla ilgili topluma daha iyi mesajlar vermek için bir araya geliyoruz. Gelecek bize umut veriyor. Bundan sonra bu işin merkezi Bolu’dur. Derneğimizin mülkiyetinde olan bu alan “Kırsal Turizm Alanı”dır. Bu tür etkinliklerin kırsal turizm alanımızı öne çıkaracağını, yapılaşmaya fazla yön vermeden, bu tür faaliyetlerin kırsalda daha iyi tutunmasına, kırsalın da bu konularda daha etkin olmasına hizmet edeceğini düşünüyorum. Böyle bir misyonu da üstlendiğimiz için ayrıca kendi açımızdan önemsiyorum.” ifadelerine yer verdi.

Samsun Atakum'da Kocadağ Doğa Yürüyüşü ve Yayla Şenliği

Hasan BULDU, Türkiye Ormancılar Derneği Samsun Temsilcisi, hbuldu@hotmail.com

Samsun Atakum Belediyesi, Atakum Kent Konseyi, Samsun Dağcılık Derneği, Ekolojik Yaşam Bisiklet Derneği, Türkiye Oryantiring Federasyonu, Samsun Yamaç Paraşütü Spor Kulübü, ve Türkiye Ormancılar Derneği iş birliği ile 2-3 temmuz 2022 tarihlerinde iki gün süren Kocadağ Doğa Yürüyüşü ve Yayla Şenliği düzenlenmiştir.

Samsun Atakum Belediyesi "Atakum'un Yaylası Kocadağ,

Şenliğe Yürüyelim" sloganı ile duyurusunu yapıp organizasyona ev sahipliği yapmıştır. Şenlikte Samsun Dağcılık Kulübü ile Türkiye Ormancılar Derneği doğa yürüyüşü gerçekleştirmiştir. Ekolojik Yaşam Bisiklet Derneği üyeleri bisiklet yarışları ve bisiklet gösterisi yapmışlardır. Oryantiring Federasyonu üyeleri şenliğe katılan halkla birlikte oryantiring oyunları düzenlemiştir. Samsun Yamaç Paraşütü

Spor Kulübü üyeleri yamaç paraşütü gösterileri düzenlemiştir. Atakum Kent Konseyi üyeleri yerleşim yeri organizasyonu düzenlemiş ve geniş katılım sağlamıştır. Samsun Orman İşletme Müdürlüğü etkinlik süresince alanda tam donanımlı bir yangın arazöz hazır bulundurmıştır.

Katılımcılar muhteşem manzara karşısında etkinlikler gerçekleştirip Dj performansı eşliğinde eğlenmişlerdir. Atakum Belediye Başkanı Cemil DEVECİ etkinlik alanına gelerek çadırli konaklayan katılımcılarla sohbet etmiş ve "İlerleyen yıllarda daha geniş katılımı etkinliği tekrarlayacaklarını" söylemiştir.

Samsun Türkiye Ormancılar Derneği İl Temsilciliği organizasyonla ilgili çalışmaları Türkiye Ormancılar Derneği adına yürütmüştür. Türkiye Ormancılar Derneği Samsun temsilciliğinden Hasan BULDU, Atilla KÜÇÜKALA, Şenol KOÇ, Emrah BOĞAN ve Özden SAĞLAM

Kocadağ Doğa Yürüyüşü ve Yayla Şenliği etkinliğinde görev yapmışlardır. Türkiye Ormancılar Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Burhan AYDOĞAN da etkinliğe katılmış ve katkı sağlamıştır.

Kocadağ Doğa Yürüyüşü ve Yayla Şenliği etkinliğinin birinci gününde:

Türkiye Ormancılar Derneği'ni temsilen doğa yürüyüşüne hem Derneğimiz üyesi hem de Atakum Belediyesi Başkan Yardımcısı Atilla KÜÇÜKALA ve Eşi Meral KÜÇÜKALA, Derneğimiz Samsun Temsilcisi Hasan BULDU ve Derneğimiz Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Burhan AYDOĞAN katılmışlardır.

Yürüyüşe katılanlara yürüyüşün ilk molasında orman, ormancılık ve Türkiye Ormancılar Derneği hakkında bilgi verilmiştir. Yürüyüşün ilerleyen kısımlarında her molada ormancılık, iyi ve kötü ormancılık uygulama örnekleri hakkında bilgi verilmiştir.

Yürüyüş rotasından görülen taş ocağı yakınlarında durularak madenler, ülkemizdeki maden işletmeciliği, madenlerin ormanlar üzerindeki etkileri, madencilik faaliyetleri ile bozulan doğa ve orman yapısı hakkında bilgi verilmiştir.

Bakım yapılmamış ormanlar ve bakım görmüş iyi müdahale gören orman örneklerinin içinden geçilirken; Ormanlara neden bakım yapmak zorundayız,

bakım yapılmadığında nelerle karşılaşabileceğimiz ve bakım yapmakla neler kazanacağımız katılımcılara anlatılmıştır.

Ayrıca yürüyüş sırasında yaban hayatı ve fauna konusunda Atilla KÜÇÜKALA özel bilgiler vermiştir. Doğa yürüyüşünün bitiminde şenlik alanına gelinerek şenliğe genel katkı sunulmuştur.

Kocadağ Doğa Yürüyüşü ve Yayla Şenliği etkinliğinin ikinci gününde:

Şenliğe katılım sağlayan paydaşlar ve halkın katıldığı söyleşi yapılmıştır. Söyleşide konuşma-

cı olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanı Mutlu GÜRLER, Atakum Belediye Başkan Yardımcısı Atilla KÜÇÜKALA ve Türkiye Ormancılar Derneği Samsun Temsilcisi Hasan BULDU katılmıştır.

Söyleşide orman yangınları genel çerçeveyi oluşturmuştur. Orman yangınları, orman kadastro ve izin ve irtifak konuları konuşulmuştur. Anlatımların yanında dinleyici sorularına da cevap verilmiştir. Yanan kızılçam ormanlarında “kızılçam yerine zeytin dikelim” şeklindeki yanlış kamuoyu bilgisinin

doğrusu olan “milyonlarca yılda yöreye adapte olmuş bir türün değiştirilmesinin yanlışlığı” hakkında da bilgi verilmiştir.

Son derece başarılı bir organizasyon ve başarılı bir ekoturizm faaliyeti içerisinde yer alınmış ve hem Türkiye Ormancılar Derneğinin görünür kılınması sağlanmış hem de Türkiye Ormancılar Derneğinin amaçlarına uygun etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Organizasyonun tüm ekonomik yükünü çeken Atakum Belediyesine ve organizasyonun gerçekleşmesinde iş birliği yapan dernek ve kulüplere teşekkür ediyoruz.

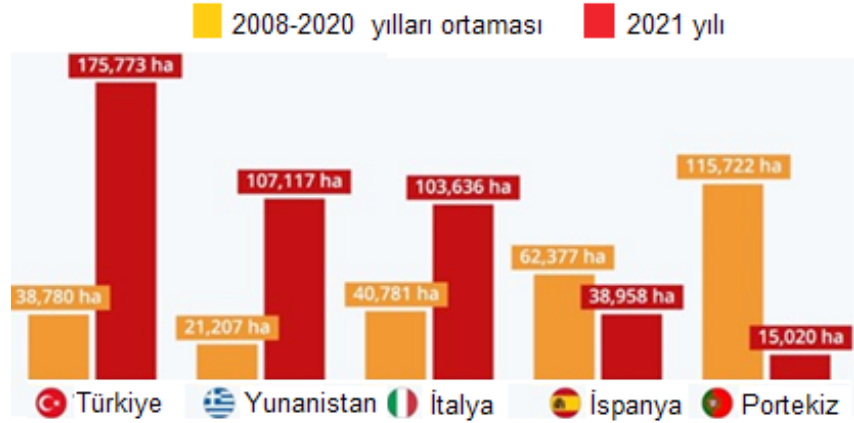

Orman Yangınları Yönetimine İlişkin Değerlendirme Raporu

TOD Batı Akdeniz Şubesi

Ülkemizde 2021 yılında gerçekleşen orman yangınları sonucunda yanan orman alanı miktarı 2008-2020 yılları arasında yılın bu dönemi (Temmuz-Ağustos) için kayda geçen yangınların ortalamasından 8 kat daha fazladır. 2021 yılında aynı zaman dilimi içinde meydana gelen çok sayıda büyük orman yangınları ve bunların insan hayatı ile yerleşim yerleri üzerindeki etkilerinin yanında; son 12 yılda yanan orman alanının %141,6 son üç yılda ise %58,7 oranında artması tüm kamuoyunun dikkatini orman yangınlarına çekmiştir.

2021 yılı yanan orman alanı Avrupa Orman Yangınları Bilgi Sistemi (EFFIS) verilerine göre 175.000 hektar, OGM'nin 2022 yılında yayınladığı faaliyet raporunda ise 139.503 hektar olarak belirtilmiştir. Yine EFFIS verilerine göre Avrupa'nın yangına en hassas ülkelerinde 2021 yılında toplam alan ve 2008-2020 yılları arasında 30 ha'dan büyük yangınlarda yanan ortalama alanlar karşılaştırıldığında, Doğu Akdeniz ülkelerinde (Türkiye, Yunanistan ve Türkiye) 2021 yılında ortalamaların çok üstünde alan yandığı, Batı Akdeniz Ülkelerinde (İspanya ve Portekiz) ise ortalamaların altında kaldığı görülmektedir (Şekil 1). 2021 yılında meydana gelen bu yangınlarda ülkemizde Mersin'in Aydıncık; Antalya'nın Ma-

Şekil 1. Yangın riskinin en yüksek olduğu Avrupa ülkelerinde 2021 (10 Ağustos) yanan alan miktarı ve 2008-2020 yılları arasında 30 ha'dan daha büyük orman yangınlarında yanan ortalama alan miktarı (EFFIS 2022).

navgat, Gündoğmuş Akseki ve Muğla'nın Marmaris, Köyceğiz, Milas, Kavaklıdere ve Menteşe ilçelerinde geniş orman alanları yanmış, birçok yerleşim yeri ciddi zarar görmüş, can ve mal kayıpları ortaya çıkmıştır.

Türkiye Ormancılar Derneği genel merkez ve şubelerinde oluşturulan uzmanlar grubu tarafından orman yangınları mahallinde incelenmiş, kayıtlar tutulmuş ve raporlar düzenlenmiştir. Orman ve Av dergisi 2021 Temmuz-Ağustos sayısı "Orman Yangınları Özel Sayısı" olarak yayınlanmış, dergide farklı disiplinlerden akademisyenlerin, uygulamacıların ve uzmanların yazılarına yer verilmiştir. Buna ilave olarak yönetim kurulumuzca, 12-13 Şubat 2022 tarihlerinde Antalya'da orman

yangınları konusunda bir çalıştay gerçekleştirmiş ve farklı disiplinlerde uzman araştırmacı, uygulamacı ve akademisyenler orman yangınlarını tüm boyutları ile değerlendirmişlerdir. Ayrıca bu konuda TOD'un 59 ve 60 nolu yayınları da bulunmakta, konuya farklı boyutlar katmaktadır (sayfa 47'de tanıtımı yapılan yayınlar).

13-15 Ekim 2021 tarihlerinde ise Orman Genel Müdürlüğü "İklim Değişikliği Sürecinde Orman Yangınları Çalıştayı"nı düzenleyerek farklı boyutları ile orman yangınlarını ele almıştır. Bu çalıştay kapsamında 9 ayrı çalışma grubu oluşturulmuş ve yapılan değerlendirmeler sonucunda toplam 135 karar, 217 eylem önerisinde bulunulmuştur. Çalıştayda, yangın öncesi,

yangın süresince ve yangın sonrası alınması gereken önlemler ayrı ayrı sınıflandırılmıştır. Çalışma gruplarında yangın öncesi alınması gereken tedbirler kapsamında; yangına hassas bölgelerde özellikle genç meşcereler başta olmak üzere orman bakımları mutlaka aksatılmadan yapılmalı ve gençleştirme çalışmaları iklim değişikliğine uyumlu bir şekilde yürütülmelidir, orman içi ve bitişikinden geçen yolların her iki kenarında yanıcı madde miktarı azaltılmalıdır, orman alanları ile yerleşim yerleri ve tarım alanları arasında yangına dirençli türler ile tampon bölgeler oluşturulmalıdır gibi çok önemli konularda önerilerde bulunulmuştur. Ancak ormanlardan verilen izinler ve ormanların parçalanması konusuna hiç yer verilmemiştir.

2004-2021 arasında ormanlardan 87.000 adet izin verilmiş, 537.000 ha orman maden, enerji ve diğer tesislerle orman niteliğini kaybetmiştir. Bu izinler toplamda 788.000 ha'ı aşmıştır. Aynı dönemde (2004-2021) yanan orman alanı miktarı ise 140.000 hektarı 2021'de olmak üzere 295.000 hektardır. Yılda ortalama 16.000 hektar orman alanı yanarken izinlerle kaybedilen orman alanı kabaca bunun 2 katı kadar olup 30.000 hektardır. Yanan orman alanları yeniden ormanlaştırılırken, kamu yararı ve zaruret gerekçesiyle ormancılık dışı uygulamalara izin verilen ormanların yeniden ormanlaştırılması mümkün değildir. Üstelik ormanlardaki tesisler özellikle enerji tesisleri de yangınlara yol açmaktadır.

Orman yangınları öncesi, sonrası ve sonrasına yönelik yapılması gerekenlere ilişkin bir çalıştay da Marmaris Belediyesi ve AH-BAP Derneği organizasyonunda 13-14 Kasım 2021 tarihinde Muğla Marmaris'te gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya orman yangınları konusunda uzman araştırmacıların yanında, yerel yönetimler, Sivil Toplum Örgütleri vb. paydaşlardan geniş bir katılım olmuştur. Çalıştay'da orman yangınları yönetimine ilişkin kapsamlı öneriler geliştirilmiş olup, sonuç bildirgesi bir kitapçık halinde yayınlanmıştır.

2021 yılı mega orman yangınlarından sonra dernek orman yangınları izleme politikamız çerçevesinde gerek OGM'nin düzenlediği çalıştayda alınan kararlar, gerekse derneğimizin yayınladığı raporlar ve konunun uzmanı WWF gibi tarafsız ciddi kurumların hazırladığı (Akdeniz Bölgesi'ndeki Büyük Orman Yangınlarının Ekolojik Ve Sosyo-Ekonomik Etkileri) bilimsel çalışmalar ve akademisyenlerin konuya ilişkin bilimsel yayınları kapsamında 2022 yılı yangın sezonu öncesi ne gibi önlemler alınacağını izlemeye alınmıştır.

Bu kapsamda orman yangınları yönetimine yönelik bilimsel çalışmalar, raporlar ve yapılan çalıştaylarda ortaya konan öneriler derlenmiştir. Bu önerilerden hareketle OGM'nin 2021 yılı orman yangınları sonrası faaliyetleri incelenerek güncel duruma ilişkin tespitler yapılmıştır. Orman yangınlarının yönetimine ilişkin önerilerle, uygulamadaki güncel duruma ait bir rapor TODBA tarafından hazırlanmış

olup; söz konusu rapor aşağıda sunulmuştur. Rapordaki öneri ve tespitler ivedilikle dikkate alınması gereken konular olup, bunların ne kadar önemli olduğu 21-25 Haziran 2022 tarihleri arasında gerçekleşen ve binlerce hektar orman alanının etkilendiği Marmaris orman yangını sonrası bir kez daha ortaya çıkmıştır. Nitekim bu yangında Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en geniş ve kapsamlı hava desteğiyle (12 uçak ve 45 helikopter) yangınlara müdahalede bulunulmuş, ancak yine de binlerce hektar orman alanının yanmasının önüne geçilememiştir. Bu durum bize büyüyen bir yangınla birlikte hava araçlarının etkinliğinin düştüğü, kara araçları ve ekiplerinin yangın söndürme de ne kadar önemli olduğu ve bu kapsamdaki yatırımların artırılması gerektiği ve kamuoyunun yangınla mücadele teknikleri açısından yeterli şekilde bilgilendirilmesi gerektiği gerçeğini bir kez daha göstermiştir.

A- Yangın Öncesi Alınması Gereken Önlemler

- 1- Ormanlarda büyüme çağına göre teknik olarak gerekli olan gençlik, kültür, sıklık ve aralama bakımlarının zamanında yapılarak yangın yükünün azaltılması sağlanmalıdır. Yangın emniyet yol ve şeritleri ile yol kenarlarında birikmiş olan ince yanıcı malzemeler alandan uzaklaştırılmalıdır. Öte yandan, sayısı ve şiddeti giderek artan büyük yangınlarda iklim değişimi ve sıcak hava dalgaları gibi etkenlerin rolü yadsınamaz olsa da soru-

nu yalnız bu gibi nedenlere bağlamak, resmin bir bütün olarak görülmesine engel olmaktadır. İnsan faktörü de bu denklemin içinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Zira her ateş bir kıvılcımla başlar. Yangının ölçeğini büyütebilen ortamdaki yanıcı madde birikimi de yönetilebilir bir etkidir. Yanıcı madde yönetimi ile ilgili yasal düzenleme yapılmalı, yangına hassas bölgelerde yapılacak olan silvikültürel planlar yanıcı madde azaltımını dikkate alınarak düzenlenmelidir.

Güncel Durum: Bu husus yıllardır uzmanlar tarafından belirtilmesine karşın silvikültürel bakımlar açısından eksiklikler devam etmekte, yanıcı yük azaltımı uygulamaları ise hala ciddi bir şekilde ele alınmamaktadır.

- 2- Orman yangınları sayısının artmasının ve tahrip edilişinin yükselmesinin bir diğer sebebi ise orman alanlarının giderek daha fazla parçalanmasıdır. OGM'nin 2009 yılında yayınladığı "Sürdürülebilir Orman Yönetimi Kriter ve Göstergeleri Raporu 2008" ilgili bilim insanlarınca incelenmiş ve 10 hektardan küçük orman parça sayısının raporda belirtildiği gibi 100.628 değil, 55.484 olduğu görülmüştür. Yani ormanlarımızdaki 10 hektardan küçük parçaların 11 yıl gibi kısa bir süre içinde (2008-2019) rekor bir oranla %118 artarak 55.484'ten 120.789'a çıkmıştır (ATMIŞ, E.2022).

Güncel Durum: Bilimsel çalışmalarla ülkemizde orman yangınlarının % 90'nının insan kaynaklı olduğu ve insan-orman teması arttıkça yangınlarında artacağı her ortamda ifade edilmişken ne yazık ki bu tespitlerin hiç dikkate alınmadığı ve ormanların hızla parçalanmaya devam ettiği görülmektedir. 2021 yılı içinde yasa ve yönetmelik değişiklikleri ile, turizm amacıyla yapılan tahsisler çok daha kolaylaştırıldı. Orman Kanunu'nun 17. ve 18. Maddeleriyle ilgili iki farklı yönetmelik çıkarılarak, bu maddelere göre ormancılık dışı amaçlarla yapılan tahsislerin kapsamı biraz daha genişletildi. Diğer önemli bir konu da ülkemizdeki orman kadastrosu işlerinin artık tamamlanmış olduğu ormancılık örgütü tarafından uzun süredir ifade ediliyorken, 19 Nisan 2018 tarihinde Orman Kanunu'na eklenen EK 16. Madde ile ormandan çıkarma konusunun yeniden gündeme getirilmesidir.

- 3- Günümüzde orman bitişiği yerleşimlerde gerekli tedbirler alınmamasından dolayı çıkan ve ormana sirayet eden yangın sayısında artış gözlenmektedir. Örneğin 2017 yılında kırsal alan yangın sayısı 2.541 iken bu sayı 2020 yılında 3.007 olarak gerçekleşmiştir (AVCI, M., KORKMAZ, M. 2021). Tarla, bağ, bahçe ve sera artıklarının temizlik amaçlı yakılması önüne geçilemeyen bir sorundur. Özellikle tarımsal

faaliyetlerden kaynaklanan orman yangınlarının önlenmesinde kurumlar arası iş birliği ile gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Güncel Durum: Mevcut bu durum özellikle 2021 yılı yangınlarından sonra daha da ön plana çıkmış olup, yangın yönetimi noktasında hala kurumlar arası iş birliğinin nasıl olacağına yönelik bir mevzuat oluşturulmamıştır. Öte yandan bu konuya yönelik olarak yapılan toplantılara yerel yönetimlerin özellikle çağırılmadığı dikkat çekmektedir.

- 4- Orman-yerleşim yeri, tarım arazisi, turizm bölgesi ara kesitleri boşaltılmalı ve harnup, servi, menengiç vb. kızılçama oranla yangına daha dirençli türlerle yeşil yangın emniyet şeritleri oluşturulmalıdır. Halihazırda bu alanlar üzerindeki ağaçlar kesilmekte ve boş bırakılmakta dolayısıyla ot ve kolay yanan çalılarla kaplanan söz konusu ara kesitler yangını teşvik eder hale gelmektedir.

Güncel Durum: Konuyla ilgili olarak çalışmalar yapılmış olmakla birlikte halen yetersiz durumdadır. Öte yandan son zamanlarda yol ve yerleşim yeri kenarlarındaki ormanların yönetimine ilişkin yürürlüğe konulan talimatlar henüz bu durumun hassasiyetinin farkında olunmadığını göstermektedir.

- 5- Yangına hassas yörelerde bulunan milli parklar ve mevzuat çatışması bulunan

diğer korunan alanlar içinde, yangın yönetim planlarının yapılması ve uygulanması sağlanmalıdır. Bu alanların çoğunda yangına ulaşım için yeterli yol ağı bulunmamaktadır.

Güncel Durum: Milli parklar ve diğer korunan alanlarda meydana gelecek yangınların yönetimiyle ilgili olarak halen kapsamlı bir yaklaşım ve mevzuat ortaya konulmamıştır.

- 6- ORBİS ile entegre çalışacak şekilde oluşturulacak orman yangınları veri tabanına bağlı olarak bir karar destek sistemi ve Ulusal Yangın Tehlike Oranları Sistemi ile birlikte tamamlanmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

Güncel Durum: Konuyla ilgili bilimsel ve uygulamaya yönelik çalışmalar mevcut olup, bir an önce kullanılır duruma getirilmelidir. Ancak süreç halen tamamlanmamıştır.

- 7- Orman yangınlarıyla mücadelede bölgesel tecrübeler göz ardı edilmemelidir. Özellikle orman yangınları konusunda uzmanlaşmış personelin mümkün olduğu kadar benzer yörelerde aynı uzmanlık alanında görev yapması sağlanmalı, uzmanlık gerektiren kadrolar kesinlikle rotasyon dışı bırakılmalıdır. Bu konuda ihtiyaç duyulan mevzuat değişikliği acilen yapılmalıdır.

Güncel Durum: OGM bünyesinde yapılan yer değiştirme uygulamalarında bu konu

hiç dikkate alınmamış, kurumsal tecrübe ve hafıza ciddi şekilde zarara uğratılmıştır. 2021 yılı orman yangınlarının ağır bilançosu üzerinde hiç şüphesiz bu olumsuz yönetim yaklaşımının etkisi büyüktür.

- 8- Orman yangınları ile mücadelede mevcut yangın işçilerinin sayısı azalmış ve yaşlanırlarlanmıştır. Sürdürülebilir bir mücadele için işçilerin sayıları artırılmalı, çalışma periyodu uzatılmalı ve yaş ortalaması düşürülmelidir. Orman yangınları ile mücadelede bilgi kadar tecrübeye önemlidir. Bu nedenle her yıl hizmet alımı ile yeni işçi alımı sisteminden vazgeçilmeli; kadrolu, eğitilmiş, vasıflı işçiler çalıştırılmalıdır.

Güncel Durum: 2021 yılı yangınlarıyla, yeterli ve donanımlı yangın işçisi açığının bulunduğu ortaya çıkmıştır. 2022 yılı itibarıyla 4500 civarında yangın işçisi alımı yapılmıştır. Ancak bu işçiler de mevsimlidir ve yangınla ilgili ciddi bir eğitim ve deneyimleri yoktur. Bu husus 2022 yılında meydana gelecek yangınlar açısından önemli bir risk oluşturmaktadır.

- 9- Orman Kanunu'nun 69. Maddesi 2018 yılında değiştirilerek orman yangınları ile mücadelede mükelleflerin katkısı yasadan çıkarılmıştır. Ancak o tarihten beri gönüllülük esasına dayanan yeni düzenlemeden aktif hiçbir fayda sağlanamamıştır. Gönüllülük esasları ile birlikte

devre dışı bırakılan orman içi ve bitişğinde yaşayan köylüler orman yangınları ile mücadelede yeniden değerlendirilmeye alınmalı ve yangına çok hassas orman içi köylerde yerel vatandaşlardan yangına ilk müdahale ekipleri kurulmalı, bu ekipler arazöz, su tankeri gibi gerekli diğer tesisat, araç gereçle donatılmalıdır.

Güncel Durum: Orman köylülerinin sahip olduğu yangın tecrübesinin ne kadar önemli olduğu 2021 yılında tecrübe edilmiştir (Örn. Manavgat-Ahmetler Köyü). Bu kapsamda halen orman köylülerinin orman yangınlarında nasıl işlendirilebileceği ile ilgili ciddi bir çalışma yapılmamıştır. Orman köylülerinin yangın gönüllüsü kapsamında değerlendirilmesi konunun ciddiyetinden uzak bir yaklaşımdır.

- 10- Orman teşkilatı ile yerel yönetimler ve yangında etkin rol alan DSİ, Karayolları, Silahlı Kuvvetler gibi kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin yangın organizasyonundaki muhtemel rolleri önceden yapılan protokollerle kesin olarak belirlenmeli, görevli olan personel OGM birimleri tarafından eğitilmeli ve yangın anında bir karışıklığa sebep olmadan her birim süratle işlevini yerine getirmelidir.

Güncel Durum: Özellikle mega yangınlar açısından bu durum çok önemli olup, kurumlar arası iş birliğinin nasıl olacağına yönelik bir eylem

planı oluşturulmamıştır. Bu nedenle 2022 yılı ve devamı için halen büyük risklerin bulunduğu ve çıkacak bir mega yangının yeniden bir kaos ortamı oluşturma potansiyeli yüksektir.

- 11- Özellikle son 5 yılda Ege ve Akdeniz Bölgelerinde çıkan orman yangınlarının büyük bir kısmı nokta (spot) yangınlarla yerleşim yerlerine taşınmıştır. Yerel yönetimler bünyesinde yerleşim alanlarına bitişik orman yangınlarını söndürmeye yönelik yeterli ve uygun personel, araç, gereç olmadığından orman teşkilatı orman yangınlarını bırakıp tarımsal alanlar ve yerleşim yerlerindeki yangınlarla uğraşmak zorunda kalmaktadır. 2021 Manavgat örneğinde olduğu gibi bu durum orman yangınlarının büyüyerek mega yangınlara dönüşmesine sebep olmaktadır.

Güncel Durum: Yerel yönetimlerin kırsal alan yangınlarına yönelik olarak alt yapılarını geliştirmeleri ve tecrübelerini artırmaları sağlanmalıdır. Ancak bu konuda öncelikle merkezi yönetim mevzuat değişikliği yaparak, yerel yönetimlerin kırsal alan ve bitişikindeki ağaçlık, çalılık alanlara müdahale edebilecek personel, araç gereçle donatılabilmesinin önünü açmalıdır.

- 12- Yangına hassas Akdeniz ve Ege Bölgelerindeki ormanlık alanlar içindeki ya da bitişikindeki küçük yerleşim yerleri son yıllarda büyük şehirlerden ayrılan ve daha yakın

bir yaşamı tercih eden yeni yerleşimcilerle dolmuştur. Yazın buralarda nüfus 2-3 katına çıkmaktadır. Yeni gelen yerleşimcilerin ve ziyaretçilerin yoğunluğu orman yangını konusunda yeterince bilgiye sahip değildir. Valilik, Kaymakamlık bünyesinde bu konuda uzman gönüllülerden oluşan birimler kurularak yerel yerleşimciler eğitilmeli, yangın sezonu öncesi bireysel olarak kendi yaşam alanlarında alabilecekleri önlemler konusunda bilgilendirilmelidir.

Güncel Durum: Konuyla ilgili olarak oluşturulmuş ciddi bir organizasyon ve yaklaşım halen ortaya konulamamıştır.

- 13- İnsan-Orman ilişkisi arttıkça ve ormanlar parçalandıkça orman yangınlarının sayısının ve yanan alanın arttığı bilimsel çalışmalarla ortaya konulmuşken ve ülkemizde de orman yangınlarının %90'ının insan kaynaklı olduğu bilinirken Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı Mart 2022'de bir kısmı ormanlık alanlarda kalan 61 ilde 344 maden sahası için ihale açtığını duyurdu. İhale edilecek alanlar arasında Antalya, Aydın, Balıkesir, İzmir ve Muğla gibi yangına hassas yöreler de bulunuyor. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 2012-2018 yıllarını kapsayan yedi yılda 65.883 hektar orman madencilik faaliyetine açıldı. Özetle Bakanlık verilerine göre son 13 yılda madenlere

açılan orman alanı 99.124 hektarı buluyor. 2003-2015 arasındaki 13 yıllık dönemle bir önceki döneme göre maden tahsis sayısı yıllık ortalama 1.087'den, yüzde 143 artışla 2.483'e yükseldi. Önceki dönemde yılda ortalama 2.483 hektar orman alanı madencilik faaliyetleri için tahsis edilmişken, son 13 yıllık dönemde yüzde 170 artarak 6.699 hektara çıktı.

Güncel Durum: Orman alanlarında maden vb. tahsis uygulamaları halen artarak devam etmekte, bu ise orman yangınları riskini daha da artırmaktadır. Orman yangınları istatistikleri incelendiğinde "nedeni bilinmeyen orman yangınları" sayısında son yıllarda önemli bir artışın olduğu görülmektedir (toplam orman yangınlarının yaklaşık yarısı). Nedeni bilinmeyen orman yangını sayısındaki bu artışın ormanlardan yapılan bu tahsisler ve yapılan tesislerle ilgili olduğu düşünülmektedir.

- 14- 2021 yılında büyük bölümü Antalya ve Muğla'da gerçekleşen, ancak bununla birlikte ülke genelinde 54 ilde en az 140.000 hektar alanı etkileyen orman yangınları, iklim değişiminin de etkisiyle giderek büyüyen bir tehditle karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir. Tek başına en az 5.000 hektar alanı etkileyen büyük yangınların sayısı ve şiddeti artmaktadır. Daha önce yılda ortalama 1-2 olan büyük yangınların

sayısı geçtiğimiz yıl 16 olmuştur. Can ve mal kaybı da buna bağlı olarak artmaktadır. İklim değişimi ile birlikte, artık yeni bölgeler de yangınların tehdidi altındadır.

Güncel Durum: Mevcut süreç içinde yangın risk haritaları ve buna yönelik uygulama planlarının güncellenmesi gerekmektedir. Konunun önemi uzmanlarca vurgulanmasına karşın, bu konuda herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

- 15- İstatistiklerdeki ufak farklılıklar bir yana bırakılacak olursa genel olarak ülkemizdeki orman yangınlarının %90'dan fazlası "insan kaynaklı"dır (Şekil 2). Bunun %32'si ihmal ve dikkatsizlik sonucu çıkmaktadır. Anız yakma, sigara, piknik ve çoban ateşi, çöp, vb. yollarla çıkan yangınlar bu gruba girmektedir. Yangınların yaklaşık %6'sının arkasında kasıtlı yerleşim alanı ya da tarla açma gibi %5'inin gerisinde ise kaza -yüksek gerilim hatları gibi- olduğu bilinmektedir. Ancak insan kaynaklı yangınların yaklaşık yarısının arka planı ne yazık ki bilinmemektedir. Tam olarak sebebini bilmediğimiz bir şey için isabetli çözümler geliştiremeyeceğimize göre, yapmamız gereken ilk şeylerden biri, "nedeni bilinmeyen" bu orman yangınlarının araştırılması; yangınlarla ilgili verilerin iyi kaydedilmesidir. Öte yandan yangın araştırması profesyonel (kriminal) bir inceleme gerektirir. Bu incelemelerde amaç;

yangının başlama yerinin, nedeninin, ateşleme kaynağının ve failin (sorumlusunun) belirlenmesidir. Uzmanların %40,9'u kriminal inceleme konusunda uzman personel eksikliğini önemli bir neden olarak görmektedir (AVCI, M., KORKMAZ, M. 2021).

Güncel Durum: Yangın istatistiklerinde son yıllarda nedeni bilinmeyen yangınlara yönelik bu artış, yangının nedeninin tespitine yönelik bir detaylı incelemeyi zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda bağımsız bir uzman ekip tarafından yangın kriminolojisi çalışmasının yapılması önemli olup, konu halen ciddi bir şekilde ele alınmamaktadır.

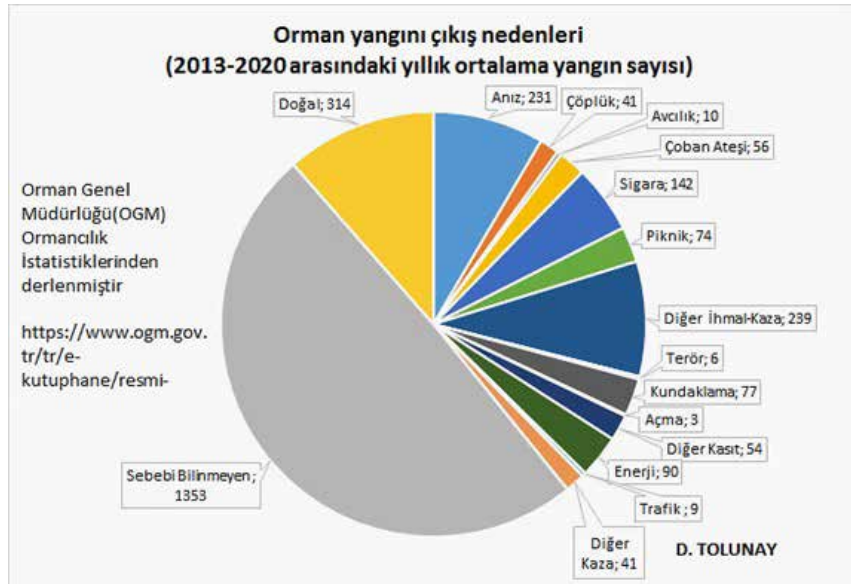
- 16- Orman yangınlarıyla mücadele için mevcut su kaynakları korunmalı ve ihtiyaç durumuna göre yeni su rezervleri oluşturulmalı, orman içi

köylerde yangın muslukları (hidrantları) tesis edilmelidir. Yangınla mücadele sisteminin en önemli parçalarından biri hidrant sistemi olup, bu sistem yangınla mücadelede en temel söndürme aracı olan suyu alanın her tarafına ileten şebekedir.

Güncel Durum: Orman yangınlarıyla mücadele noktasında orman köy ve mahallelerinin gerekli organizasyon ve donanımının sağlanması gerekir. Ancak bu konuyla ilgili olarak da halen ciddi bir çalışma yapılabilmiş değildir.

- 17- Riskli bölgelerde insansız hava araçları ile yaz aylarında düzenli hava kontrollerinin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

Güncel Durum: Konuyla ilgili olarak var olan gelişmeler olumlu olup, 2022 yılı için 8 adet insansız hava aracının kiralandığı bilinmektedir.

Şekil 2. Ülkemizde meydana gelen orman yangınlarının çıkış nedenleri (Prof. Dr. Doğanay TOLUNAY'dan alınmıştır).

Bu noktada önemli olan bu araçların etkin bir şekilde kullanımı olup, 2021 yılı yangınlarında kullanılan 4 adet insansız hava aracından koordineli bir şekilde faydalanılamadığı bilinmektedir.

- 18- Orman içi ve ormana bitişik yerleşim yerleri için imar mevzuatı düzenlenmeli, yapılacak yeni düzenlemelerle yangına dayanıklı yapılaşma için doğru model ortaya konmalı ve uygulanması sağlanmalıdır.

Güncel Durum: Konuyla ilgili olarak herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu ise yangınla mücadelenin bütünleşik bir şekilde ele alınmadığını göstermektedir.

- 19- Tarım ve Orman Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında bir protokol yapılarak turizm alan ve merkezlerinde yer alan tesislerin kendi önlemlerini almaları ve personelini bu konuda eğitmeleri sağlanmalıdır.

Güncel Durum: Bu konuda yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

- 20- Yangın mevsimi öncesinde nereye ve nereden destek personel, arazöz ve iş makinası geleceği belirlenmeli, mümkünse yardıma gelecekler destek timlerinin görevli oldukları orman alanlarını, ulaşım durumunu, su kaynaklarını önceden görmeleri ve pratik yapmaları sağlanmalıdır. Yangına hassas bölgelerden bir diğerine destek amaçlı personel, araç gereç sevkıyatı kesinlikle yapılmamalıdır.

Güncel Durum: 2021 yılı yangınlarında yangın riski yüksek bölgelerden ekip sevkıyatları yapılmıştır. Örneğin Antalya-Manavgat yangınına Muğla'dan ekipler gönderilmiştir. Muğla'daki orman yangınlarının büyümesinin önemli nedenlerinden birinin bu ildeki ekiplerin Antalya'ya sevk edilmesi olduğu şeklinde dillendirilmektedir. Nitekim, yangınla mücadele noktasında Muğla ekiplerinin eksikliği açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bölgeler arası yangın ekiplerinin sevkini belirli kurallar çerçevesinde düzenlenmesi gereklidir. Mevcut planların bu doğrultuda revize edildiğine dair bir bilgi bulunmamaktadır.

- 21- Enerji nakil hatlarının (ENH) çoğunluğunun yıllar boyunca yıpranmış olması ve tamir-bakımlarının yeterince yapılmaması sonucu gerçekleşen yangınlar sayısal olarak yüksek olmamakla birlikte alansal olarak önemli etkiye sahiptir. Örneğin 2020 yılında ENH'lerden kaynaklanan yangınların sayısal olarak tüm yangınlara oranı %3,91 iken yanan alan bakımından ise %16,68'dir (OGM, 2021). Türkiye'nin en büyük yangınlarından biri olan ve 31 Temmuz 2008 tarihinde Taşagül Orman İşletme Müdürlüğü, Karabük Orman İşletme Şefliği, Pelitdibi mevkiinde başlayan ve 15.795 ha orman alanını etkileyen yangının nedeni ENH kaynaklıdır.

Güncel Durum: Orman içinden geçen ENH'lerin yöne-

timine yönelik olarak halen ciddi bir çalışma ortaya konulmuş değildir. Nedeni bilinmeyen yangınlar içinde de ENH kaynaklı yangınların oranının büyük olduğu düşünülmektedir.

- 22- Orman yangını ihbarı alınır alınmaz ekiplerin hareket etmesi, hızlı bir şekilde yangın mahalline ulaşılması ve erken müdahalede bulunulabilmesi yangının büyümeden söndürülmesi açısından çok önemlidir. Hava araçlarının esas başarısı ilk müdahaleyi erken ve etkin yapabilme kabiliyetlerinde yatmaktadır. İlk müdahalenin başarısız olduğu durumlarda, hava araçları ancak hava hallerinin ve arazi şartlarının elverdiği ölçüde, yangınlarla mücadele amacıyla ve yangınların can ve mal kayıplarına sebep olabileceği alanlarda diğer yardımcı kaynak olarak kullanılırlar. Bununla birlikte karadan ulaşım imkânı bulunmayan bir yerde başlayan yangınlarda, havadan yangına en yakın güvenli bir noktaya ekip indirerek de etkili olmaktadır. Hava araçları orman yangınlarına müdahale eden kara ekiplerinin işlerini kolaylaştırmakta ve daha rahat ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturmaktadır.

Güncel Durum: Kamuoyunda yangınla mücadelede hava araçlarının kullanımına yönelik olarak var olan yanlış bilginin düzeltilmesi gerekmektedir. Ancak ilgili kurumlar tarafından bu anlamda yapılan bilgilendirme

çalışmaları yetersizdir. 2022 yılı itibarıyla kiralanmış hava araçları 2021 yılına oranla 2 katından daha fazla bir miktara ulaşmıştır. Bu araçların kira ücretleri değerlendirildiğinde aynı yatırımların yerden müdahaleye yapılması durumunda uzun dönemde daha etkili ve güçlü bir yangınla mücadele organizasyonunun oluşturulacağı öngörülmektedir. Nitekim Haziran 2022 yılı içinde Marmaris'te gerçekleşen orman yangınında Cumhuriyet tarihimizin en büyük hava desteğiyle yangına müdahale edilmiş ancak yine de binlerce hektar orman alanının etkilenmesinin önüne geçilememiştir.

23- Yangın sezonu başlamadan önce geçmiş yıllarda sayı ve alan olarak hangi orman işletme müdürlüğünde, hangi orman işletme şefliğinde, hangi köyde ve mevkide daha çok yangın çıkmış irdelenmeli ve nedenleri araştırıldıktan sonra gerekli tedbirler alınmalıdır. Yangınların yoğunlaştığı yerlerde, ilk müdahale araçlarının buna göre konuşlandırılması veya devriyesi, yangın ekibi sayısının bu alanlarda kalıcı olarak artırılması gibi uygulamalara ağırlık verilmelidir.

Güncel Durum: 2021 yılı yangınları mevcut yer ekipleri konuşlanmasının uygun olmadığını göstermiştir. Bu kapsamda yeni bir düzenleme yapıldığına dair de bir bilgi bulunmamaktadır.

24- 2011 - 2020 yıllarına ait yangın işçisi sayısı sırasıyla

8386, 8860, 9619, 9642, 9367, 9182, 9255, 8138, 8566 ve 8388 şeklindedir. Yani mevcut süre boyunca daha fazla işçiye ihtiyaç olmasına rağmen yeterli düzeyde artış göstermediği, aksine bu sürenin son üç yılında önemli bir azalma yaşandığı görülmektedir. Bu eksikliğin ivedilikle giderilmesi gereklidir.

Güncel Durum: Yer araçları ve yangınla mücadele ekiplerinin yeterli sayıda işçi ile oluşturulması gerekmektedir. Örneğin, arazözlerde 5-6 olması gerekli olan işçi sayısının 2-3 olduğu bilinmektedir. 2022 yılında sözleşmeli olarak yapılan işçi alımlarının bu eksikliği ortadan kaldıracığı şüphelidir.

25- Kırsal bölgelerde otlatma yönetmeliği dikkate alınarak, otlatma planları kapsamında kontrollü otlatma teşvik edilmelidir.

Güncel Durum: Yangınla mücadele ve yanıcı madde yönetimi noktasında kontrollü otlatmanın önemli olduğu uzmanlarca vurgulanmaktadır. Ancak otlatmanın yangın yönetimi konusunda kullanımı noktasında ülkemizde herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

B- Yangın Anında Alınması Gereken Önlemler

1- Nedenleri %90'ın üzerinde kasıtlı veya kasıtsız insan etkisine bağlı olsa da, orman yangınlarının oluşum yerlerine dikkat edecek olursak, meteorolojik şartların etkisi açıkça görülmektedir. Meteoroloji parametrelerinin

yanıcı madde (yakıt) üzerinde meydana getirdiği nem değişimleri hem yangın riski açısından hem de yangın çıktıktan sonra hareket yönünün belirlenmesinde çok büyük bir öneme sahiptir. Öte yandan orman yangınları büyüdüğünde kendine özgü lokal iklim koşulları da oluşmaktadır. Bu nedenlerle yangına hassas bölgelerde, orman içindeki havzalara tesis edilecek lokal meteoroloji istasyonları verileri kullanılarak daha önce ölçülmeyen yanıcı madde nemi de ölçülmelidir. Bu lokal istasyonlardan alınacak anlık verilerle rüzgar yönü ve şiddeti daha isabetli olarak tespit edilebileceğinden, yangına müdahale cephesi doğru olarak belirlenebilecektir.

Güncel Durum: Orman yangınlarıyla mücadele noktasında orman içi alanlardaki yerel iklim koşulları ile yanıcı maddeye yönelik ölçümlerin yeterli bir şekilde yapılabildiğini söylemek mümkün değildir.

2- Yangın yönetiminde kurum içi ve kurumlar arası iletişim ve koordinasyon problemleri yaşanmaktadır, yapılacak düzenlemelerle bu konu açıklığa kavuşturulmalıdır.

Güncel Durum: 2021 yılı orman yangınlarında yangın yönetimi açısından büyük bir organizasyon boşluğu olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. 285 sayılı "Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Uygulama Esasları" isimli tebliğde yangınla mücadele yönetiminin

minde yangın amiri ve yönetimi açık bir şekilde belirtilmiş olup, bu kurallara uyulmalıdır. Bir orman işletme müdürlüğünde 1. derece yangın amiri orman işletme müdürüdür, sahayı, yolları, su kaynaklarını, teknik personelinin yeteneğini en iyi o bilir. Bu nedenle sahaya gelen daha üst konumdaki amirler olayı doğrudan sevk ve idare yerine ona yardımcı olmalı, lojistik destek sağlamalıdır yoksa yetki kargaşası ortaya çıkar ve yangın yönetilemez hale gelir. Yangın amiri sorununa kesin bir çözüm getirilmelidir. Mega orman yangınları yönetimi noktasında konuyla ilgili bütün kurumların içinde olduğu bütünleşik orman yönetimi planları hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Ancak bu konuda herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

- 3- Yangın söndürme çalışmaları zor ve tehlikeli olmakla birlikte devamlılık isteyen çalışmalardır. Bu bağlamda yangın söndürme ekiplerinin zamana bağlı (vardiyalı) çalışma sisteminin sağlanması gerekmektedir. Bu konuda herhangi bir kargaşa yaşanmasına izin verilmemelidir.

Güncel Durum: Mevcut yangınla mücadele işçi sayıları zamana dayalı (vardiyalı) bir çalışma sistemini destekleyecek seviyede olmayıp, zamana bağlı çalışma sisteminin yangınla mücadelede uygulanmasına yönelik olarak da herhangi bir mevzuat bulunmamaktadır. Bu durum yangınla mücadele esnasın-

da çağ dışı görüntülerin oluşmasına neden olmaktadır.

- 4- Yangın söndürme faaliyetine katılan ve birbirini tanıyan personelden oluşan timler yangın yönetimi tarafından bölünmemelidir. Timlerin başında mutlaka yangın deneyimi olan teknik personel bulunmalıdır.

Güncel Durum: Yangınla mücadele esnasında yangın ekiplerinin parçalanması sorunlar yaratmaktadır. Özellikle yangın bölgesine dışarıdan destek amacıyla gelen ve bölünen timlerde çok ciddi sorunlar yaşandığı tespit edilmiş bir durumdur.

- 5- Yangın söndürme personelinin giydiği kıyafetlerin iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun olması sağlanmalıdır. Ayrıca, yangın söndürme timlerine; ekiple birlikte hareket edebilecek, yangında acil müdahale bilgisine sahip, eğitilmiş sağlık personeli eklenmesi uygun olacaktır. Bu durum kaza anında müdahale imkânı sağlayacağından yaralanma ve can kayıplarını azaltacaktır.

Güncel Durum: İş sağlığı güvenliği ve malzeme temini noktasında sorunlar yönetim tarafından sağlanmakta olup, yangın işçilerinin iş güvenliği kurallarına uymaları ve malzemeleri kullanımı noktasında sorunlar bulunmaktadır.

- 6- Orman yangınlarının çıkış sebepleri ve seyri ile ilgili her türlü verinin kayıt altına alınması, arşivlenmesi; veri boşluğuna meydan verilme-

mesi; daha sonra yangınların değerlendirilebilmesi bakımından çok önemlidir.

Güncel Durum: Yangının seyrine yönelik bilgiler yetersiz olup, orman yangınlarının gerçekleşmesi sürecine ait bilgilendirmeler yetersiz bir şekilde yapılmaktadır.

- 7- Her yangında yaşanan bilgi kirliliğinin önlenmesi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi bakımından yangının seyri ve yanan alan miktarı hakkında tek bir merkezden belirli aralıklarla şeffaf ve doğru bilgi akışı sağlanmalıdır.

Güncel Durum: Yangın anında kamuoyunun bilgilendirilmesi açık ve şeffaf bir şekilde yapılmamakta bu da OGM'nin kamuoyundaki güvenilirliğine zarar vermektedir.

- 8- Yangın bölgesindeki trafik akışının sağlanması için gerekli tüm önlemler devreye sokulmalı, yetkisiz araç ve kişilerin yangın mahalline girişine izin verilmemelidir.

Güncel Durum: Orman yangını mahalline sadece yangına müdahale ve yönetim araçları, destek birlikleri ve sağlık ekiplerinin araçları girebilmelidir. Hiçbir şekilde arazöz ve iş makinalarının sevkıyatı engellenmemelidir. Basına ve siyasilere verilecek bilgiler, ilgili kurumun Basın ve İletişim Şube Müdürlüğü yetkililerince verilmelidir.

C- Yangın Sonrası Alınması Gereken Önlemler

- 1- Orman yangınları sonrası yanan ağaçların pazarlanması çoğunlukla "dikili

satış" yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Dikili satış yöntemiyle pazarlama asli orman ürünü satışlarında yıllardır yapılmaktadır. Ancak bu uygulama nedeniyle yıllarca orman köylüsünün istihdam edilme olanağı ve yasal yararlanma hakları (6831/40. mad.) kaybolmuştur. Daha önce orman işletmelerince doğrudan orman köylüsüne yaptırılan birçok hizmet (ağaçlandırma, erozyon kontrolü, sıklık bakımı vb.) ihale ile yaptırılarak, köylünün evinin önündeki işleri müteahhidin getirdiği yabancı işçilere yaptırılmaya başlanması orman köylüsü ve teşkilat arasındaki ilişkinin bozulmasına neden olmuştur. Geleneksel üretim yönteminde orman kooperatiflerinin 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 34. maddesi gereğince sahip olduğu haklar, dikili ağaç satış yönteminde verilmemiştir.

Güncel Durum: Dikili satış uygulamasından dolayı orman köylülerinin oluşan dezavantajları halen devam etmekte olup, yangın sonrası yapılan üretim çalışmalarından faydalanamamaktadırlar.

- 2- Dikili satış uygulaması sahadaki üretim çalışmalarını doğrudan özel sektöre devrettiğinden, orman yönetimiyle sorumlu personel üzerinde bir rehabet oluşturmamaktadır. Bu nedenle üretim faaliyetleri sırasında yeterli denetim ve kontroller yapılamamaktadır.

Güncel Durum: Dikili satış kapsamında yapılan üretim

çalışmalarının biyolojik ve ekolojik koşullar üzerinde yıkıcı etkiler yaptığına yönelik uygulamalara sıklıkla rastlanmaktadır. Bu durum kesin bir kontrol altında gerçekleştirilmesi gereken bu çalışmaların denetiminde önemli eksikliklerin bulunduğu işaret etmektedir.

- 3- Dikili satışlarda ihaleye konu olan partilerin büyük olması nedeniyle satın alıcı firmalar genellikle büyük firmalar olmaktadır. Bu firmaların geniş olanakları; büyük yatırımları ve organizasyon gerektiren böylesi bir işe girebilmelerine olanak tanırken, küçük işletmelerin piyasadan mal alamamak veya büyük işletmelerin ürünlerini alarak işletmecilik yapmak gibi olumsuz sonuçlara katlanmalarına neden olmaktadır.

Güncel Durum: Mevcut durum haksız rekabet koşullarının oluşmasına neden olmakta ve partilerin piyasa koşullarının çok altında bedeller üzerinden satılmasına neden olmaktadır. Ayrıca büyük yangın sahalarının dışındaki alanlarda üretim çalışmalarının durdurulmaması da bu fiyat düşüklüğü üzerinde etken olmaktadır. Bu da pazarlama noktasında önemli eksiklik ve ihmallerin bulunduğunu göstermektedir.

- 4- Dikili satış sözleşmelerinde, kesim işlemleri ile ilgili olarak çeşitli şartlar getirilmiş olsa da, organizasyon ve teknik bilgi bakımından yetersiz alıcıların bu sözleşme koşullarını izleme ve yaptırımları yerine getirt-

me konusunda yetersiz kaldıkları görülmüştür. Alıcı firmaların kesim-sürütme işlemlerini yürütürken ağır iş makineleri ile sahanın içinde gezinmeleri, gereksiz miktarda sürütme yolları açmaları, doğal olarak sahaya gelen gençliğin üzerinde kesme-sürütme yapmalarını, erozyona neden olmaları sıkça karşılaşılan sorunlardır. OGM'nin dikili satış uygulamalarında denetim yetersizliği de bu sorunları daha da artırmaktadır. Aynı şekilde ihale partilerinin çok büyük miktarlarda olması yangın sahasının bir anlamda tüccarın deposu görevi görmesine neden olmaktadır. Çünkü bu kadar büyük bir odun emvalini depolayacak yeterli alanları bulunmamaktadır ve ihtiyaçları olduğu noktada kesime devam etmektedirler. Dolayısıyla olması gerekli kesim-zaman planına da uyulamamaktadır.

Güncel Durum: Dikili satış kapsamında yapılan uygulamalar sonucunda yangın sahalarında aşağıda belirtilen ekolojik ve biyolojik olumsuzluklar meydana gelmektedir.

- Kurallara uygun olmayan yol ve sürütme yolları nedeniyle toprak kaybı ve erozyonun meydana gelmesi.
- İnsan gücüyle yapılması gerekli çalışmaların ağır iş makineleri yardımıyla tüm sahada rastgele yapılması nedeniyle toprak kaybı ve erozyonun meydana gelmesi.
- Kontrolsüz ve belirli bir kesim-zaman planı olmama-

sından dolayı çimlenme ortamının bozulması ya da çimlenen gençliklerin zarar görek yaşamlarının sona ermesi. Bu durum yangından sonra kendiliğinden yenilenebilme özelliğinde olan yaşlı kızılçam ormanlarının yenilenebilme kapasitelerini bozmakta olup, çağdaş ormancılık uygulamalarından uzak görüntülerin oluşmasına neden olmaktadır.

- Kesimlerin zamanında yapılmaması ve kabuklu emvalin sahada uzun süre kalması civardaki sağlıklı ormanları tehdit edebilecek kabuk böceklerinin artışına neden olmaktadır. Ayrıca, zararlı böcekler kitle halinde üremekte ve odun kalitesini düşürmektedir.

- 5- Orman yangınları sonrasında yapılacak restorasyon çalışmalarını belirleyebilmek için ilk olarak yangın sonrası sahanın ekolojik ve biyolojik özellikleriyle, yangınların ekosistem üzerindeki etkilerinin belirlenmesi gerekir. Bu kapsamda değişik disiplinlerden ve yangının gerçekleştiği coğrafya konusunda tecrübeli bir uzmanlar ekibi oluşturulmalıdır. Bu ekip; yerel ekolojik ortamı iyi tanıyan (benzersiz ve değerli doğal kaynakları vb. tanıyan), bitki türleri ve ekosistemdeki süksesyon (sıralı değişim ve ardıllık) konularına hakim, yeniden orman kurma konusunda tecrübeli, orman yönetimindeki öncelikler ve kısıtları bilen, coğrafi bilgi sistemini iyi kullan; ekolog, yangın ekoloğu,

yanıcı madde yönetim uzmanı, silvikültür ve ağaçlandırma uzmanı, botanikçi, hidrolog, yaban hayatı uzmanı gibi yörenin özelliklerine göre katılabilecek uzman kadrodan oluşmalıdır. Farklı disiplinlerden uzmanlardan oluşan böyle bir ekibin kurulması yangın sonrası konunun birçok farklı boyutu ile ele alınmasına yardımcı olur ve rasyonel ve hızlı çözümler üretilebilir.

Güncel Durum: Orman yangınları sonrası yapılacak yönetim çalışmalarına yönelik ekolojik, biyolojik ve sosyo-ekonomik temelli herhangi bir çalışma yapılmamaktadır. Uygulamada yangın sicil fişi ve hasarat raporu olarak bilinen düzenlemeler bu görevi karşılayacak nitelikte değildir.

- 6- Yangın sonrası restorasyon çalışmalarında amaca yönelik olarak bir planlama yapılmalıdır. Bu kapsamda doğal gençleşme, doğal gençleştirme, ağaçlandırma ve kendi haline bırakma uygulanabilecek yaklaşımlardır. Bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için sahanın sahip olduğu ekolojik ve biyolojik koşullar detaylı bir şekilde tespit edilmeli ve amaç doğrultusunda yangına da dirençli bitki örtüsü yeniden tesis edilmelidir.

Güncel Durum: Dikili satış uygulamalarıyla birlikte yangın sahalarının sahip olduğu biyolojik ve ekolojik koşullar yok sayılmakta, yeniden orman kuruluşunun kendiliğinden gelmesi mümkün olamamaktadır. Onlar-

ca yıldır var olan ağaçlandırma tecrübemiz yok sayılarak ağır iş makineleriyle uygun olmayan koşullarda ve uygun olmayan yöntemlerle, kamuoyunu tatmin etmek için yapılan arazi hazırlığı çalışmaları bilimsel esaslardan, çağdaş ormancılık yaklaşımından uzak görüntülerin oluşmasına neden olmaktadır.

Kamuoyunda çoğunlukla yangın çıktıktan sonra ortaya çıkan tablo ve yangın sırasında yapılanlar ya da yapılamayanlar konuşuluyor. Orman yangınlarını henüz yangınlar çıkmadan konuşmayı öğrendiğimizde ve yangını söndürmek için harcadığımız emeğin daha fazlasını yangını önlemek için harcadığımızda çok daha olumlu şeyler yazmamız mümkün olacak. Ama mevcut durum böyle değil ve ne yazık ki giderek daha fazla yangın ve yangın orman göreceğiz.

KAYNAKÇA

ATMIŞ, E. 2021. Rahatı Kaçan Orman, Ormansızlaşma Hakkında Yazı ve Söyleşiler. Yeni İnsan Yayınevi-358, Ekoloji Serisi-67 2021 İstanbul.

AVCI, M., KORKMAZ, M. 2021. Türkiye’de Orman Yangını Sorunu: Güncel Bazı Konular Üzerine Değerlendirmeler. Türkiye Ormancılık Dergisi 2021, 22(3): 229-240

EFFIS, 2022. European Forest Fire Information System (EFFIS), <https://effis.jrc.ec.europa.eu/>

OGM, 2021. Orman Yangınlarıyla Mücadele Değerlendirme Raporları. Ankara OGM Yangın İstatistikleri ve Faaliyet Raporu 2021.

Endüstriyel Plantasyonlar

Mehmet Yaka - Emekli Orman Yüksek Mühendisi, Silvikültür Uzmanı

Hızlı büyüyen, ıslah edilmiş uygun orijinli ağaç türleri ile kısa sürede yüksek verim almak gayesiyle yüksek verime sahip alanlarda yapılan ağaçlandırmalara endüstriyel ağaçlandırmalar denir. Endüstriyel ağaçlandırmanın amacı; sanayinin gereksinim duyduğu hammaddeye en kolay yoldan ve ekonomik olarak ulaşmasıdır. Dünya üzerinde en geniş yayılımını ülkemizde yapan kızılçam, endüstriyel plantasyon için en uygun ağaç türüdür. Çok hızlı büyümesi, tohum bahçeleri sayesinde kısmen genetik olarak ıslah edilmiş olması, kızılçamın yerli türümüz olması nedeniyle hakkında yapılan araştırmalar sayesinde ekolojik, biyolojik ve silvikültürel özelliklerinin çok iyi biliniyor olması endüstriyel plantasyonlar için yeterli tercih nedenlerindendir.

Milas Orman İşletmesinde silvikültür mühendisi olarak çalıştığım yıllarda meslektaşlarımla birlikte; orman teşkilatında yurt bazında tüm kızılçam ormanlarının *doğal gençleştirilmesinde*¹ günümüzde uygulanmakta olan tekniği geliştiren ve hocaların hocası rahmetli Prof. Dr. Fikret SAATÇIOĞLU'nun Orman Bakan-

lığı döneminde *sıklık bakımının*² ilk uygulamalarını yapan kişi olarak edindiğim tecrübeler doğrultusunda kızılçamın endüstriye yönelik daha hızlı ve verimli ürün alınabileceği konusunda fikir geliştirdim. Meslek hayatımın tamamını kızılçam ağacı üzerinde çalışarak, uzun yıllar çok farklı yerlerde ve silvikültür seminerlerinde *gençlik, sıklık, aralama* bakımları hakkında kapsamlı tecrübeye ve gözlemlere sahip oldum. 1980-90 yıllarında, henüz daha memleketimizde adı telaffuz edilmezken "*kızılçamda endüstriyel plantasyonlar*"ın yapılması konusu tarafımdan dile getirilmiştir. Kızılçamın iyi yetişme ortamında hızlı geliştiği orman alanlarının kızılçama dar gelmekte olduğu, kızılçamın artık ovaya indirilerek yani verimli tarım arazileri üzerinde yetiştirilerek 15-20 senede yıllık ortalama 20 m³/ha artım alınabileceği; bunun yaygınlaştırılması durumunda doğal ormanlarımız üzerindeki kesim baskısının azaltılabileceği konusunu meslektaşlarımla paylaşmaya başladım. Aynı konuda İ.Ü. Orman Fakültemiz öğretim üyesi, Silvikültür Anabilim Dalı Başkanı rahmetli Prof. Dr. Suad ÜRGENÇ hocamızla da paylaştım. Kendileri görüşlerime katılarak "Ormancılığımız hiç bir ilerleme kaydetmiyor, dünya sulanan plantasyonlara geçti, hatta

HİNDİSTAN bile bugün sulanan plantasyonlara geçti. Bizim bu uygulamaların hiç birinden habirimiz yok. Böyle giderse doğal ormanlarımız yakın gelecekte bu tüketim hızının yükünü kaldırmaz hale gelecektir" diyerek endişelerini dile getirdiler. Ne yazık ki son zamanlarda sel felaketlerinin artması hocamızın ormanlar üzerindeki aşırı tüketime yönelik endişelerinin yerinde olduğunu düşündürmekte.

Yakın zamanda Orman Genel Müdürlüğüne (OGM) endüstriyel plantasyon çalışmalarının başlatılması Türk ormancılığı için olumlu bir gelişmedir; ancak endüstriyel plantasyonların tesis edileceği arazinin özellikleri verim sağlanması açısından önemlidir. Cumhuriyet öncesinden başlayarak verimli orman arazileri halk tarafından tarım arazisi haline getirilerek işgal edilmiştir. Özet olarak; ormanlar dağların zirvelerine ve insanların yaşamadığı yerlerle sınırlı kalmıştır. Bu nedenle mevcut orman arazileri üzerinde endüstriyel plantasyon yapılacak verimli arazi kalmamıştır.

Günümüzde endüstriyel plantasyon adı altında yapılan çalışmalar gerçekte klasik ağaçlandırmalardır. Makineli çalışmaya uygun arazilerde makine ile toprak işlenerek ağaçlandırma yapılmakta olup; bu tip araziler üzerinde yapılan ağaçlandırmalarda yüksek verim alabilmek için bonitetin yükseltilmesi gerekir. Bonitetin yükseltilmesi için gübreleme ve sulama yapılması gerekmektedir.

1 Yetiştirme muhitinin rakımına bağlı olarak doğal gençleştirme takviminin tespiti, toprak üzerindeki 3 cm. ye kadar olan ölü örtünün kaldırılmaması, kesim artığı dalların tül gibi sahaya serilmesi, doğal gençleştirme çalışmalarında tırmık kullanımından vazgeçilmesi, yangın kültürü ve tohum takviyesi kullanılmaması, önceleri bir yaşında boşaltma kesimi daha sonra direk traşlama ile doğal gençleşmenin yapılmasına yönelik uygulamalar.

2 Rahmetli hocamız Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu'nun Orman Bakanlığı döneminde pilot çalışma olarak Türkiye'de ilk defa gerçekleştirilen sıklık bakımı çalışmalarını bir proje dahilinde Milas Beypınarı ormanlarında yürüttüm.

Muğla Orman Bölge Müdürlüğünde 1970'li yıllarda adı endüstriyel plantasyon olmasa da okaliptus ile geniş çapta ağaçlandırmalar yapılmıştır. Dalaman Kağıt Fabrikasının yapraklı ağaç selülozu gereksinimini karşılamak için 10.000 ha civarında okaliptus ağaçlandırılması için SEKA ile OGM arasında protokol yapılmıştır. Muğla Bölge Müdürlüğü dahilinde okaliptus dikilecek alanlar tespit edilerek 5-6 bin ha civarında okaliptus ormanı tesis edilerek bu ormanların ilk idare müddeti 10 yıl olarak kararlaştırılmıştır. 10 yılın sonunda okaliptusun yeterli gelişmeyi sağlamadığı görüldükçe heyetler halinde tetkik ve incelemeler yapılmıştır. İncelemeler sonucu dikim alanı seçiminde kıstas olarak sadece arazinin eğiminin makineli çalışma yapıp yapılamayacağı ölçü olarak alındığı Muğla, Marmaris, Köyceğiz ve Fethiye Orman İşletme Müdürlüklerinde serpantinize peridotit ana kayadan oluşan topraklar üzerinde ve kaba kumlu yapıdaki makineli çalışmaya uygun arazilerin seçildiği anlaşılmıştır. Sonrasında bu sahaların tür değişikliği ile tekrar kızılçama dönüşümü yapılmış ancak kızılçam ağaçlandırmaları da iyi bir gelişme göstermemiştir.

Muğla Orman Bölge Müdürlüğünde sahil çamı ile Datça Gebe-kum mevkiinde 300 ha ağaçlandırma yapılmış, ormancılığımızın kurtuluşu diye takdim edilen bu çalışma da başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Endüstriyel plantasyonlar diğer bir deyişle endüstriyel ağaçlandırmalar nerede ve nasıl yapılmalıdır?

Yazının başından itibaren vurguladığımız üzere endüstriyel plantasyonlardan beklenen; hızlı gelişen ağaç türlerinin bu gelişme hızından ve yetişme ortamının verim gücünden faydalanarak kısa zamanda en yüksek ağaç servetine ulaşmaktır. Ülkemiz için yerli ve kısmen genetik ıslahı yapılmış ve hızlı geliştiği kanıtlanmış olan kızılçam bu açıdan büyük fırsattır. Kızılçamın gerçek büyüme gücünden yararlanmak için halihazırda yetiştiği ortamdan çıkarılarak daha verimli, tarım arazileri üzerinde yetiştirmek uygun olacaktır. İlk 1-2 senede gübreleme ve sulama yapılması yani büyümede ilk hızı vermek ileri yaşlardaki gelişmeye doğru orantılı olarak yansıyacaktır. İlk bakışta tarım arazileri üzerine çam dikme fikri sıra dışı olarak algılanabilir ancak uygulama sonunda kızılçamla yapılan orman tesisi ile toprağın verim gücünden azami ölçüde yararlanabildiği görülecektir. Kızılçamla yapılan ağaçlandırmalar tarım ürünleri ile yapılan üretimden daha yararlı olduğu görülecektir. Oksijen üretimi, havayı filtre etmesi, lokal olarak iklimin düzenlenmesi gibi ormanın doğaya olan olumlu faydaları edinilebilecek ikincil kazançlardır. Bu nedenle kızılçamın hızlı büyüme gücünü mutlaka değerlendirilmesi gerekir.

Endüstriyel orman ağaçlandırması (plantasyonları) için devletin yanı sıra özel orman sahibi olmak isteyen **girişimcilerin** ve entegre orman ürünü sahiplerinin geniş tarım arazileri satın alarak veya kiralarak ağaçlandırma yapması bir yaklaşım olarak benimsenebilir. Kızılçamın yılın 12 ayı artım yapması ve yılda ortalama 5 sürgün vermesi nedeniyle sadece 2-3 yıl bakım yaparak hem kendileri için hammadde sağlayacak doğal ormanlarımızın daha az eksilmesine katkıda bulunacaktır. Kızılçam, doğal yetişme muhiti dışındaki yetişme

ortamlarına uyum sağlama kabiliyetine sahip bir ağaç türü olduğu için ülkemizde geniş yetişme alanına sahip olabilir.

Doğal ormanlarımız fonksiyonları gereği topraklarımızın, insanımızın daha doğrusu tüm canlı ve cansız varlıklarının koruyucusudur. Ormanlarımızın kanuni izinlerle azaltılması bir tarafa; teknik gereksinimler nedeniyle tek bir ağacın kesilmesi bile sakıncalı olabilir. Zamanla çok tahrip görerek dağların zirvelerinde kalmış, mevcut ormanlarımızda işletmecilik yapmak ormanların devamlılığı açısından risk oluşturmaktadır. Bugün işletmecilik yaptığımız ormanların büyük bölümü bulundukları arazi koşulları gereği doğal korumaya ayrılacak orman niteliğindedir³. Bu nedenle ormanlarımızın büyük bölümünün koruma ormanı işletme sınıfı olarak ayrılarak periyodik gençleştirme alanının ve bakım bloklarının azaltılarak ormandan kesim işlerini en aza indirilmesi gerekmektedir⁴. Ormanların idare müddetinin ağaç türünün doğal ömrüne bağlı olarak tespit edilmesi doğal ormanların devamlılığı açısından hayati önem taşımaktadır.

3 Orman işletmeciliğine geçtiğimizden itibaren, bu güç arazi koşullarında gençleştirme ve bakım gibi orman hizmetlerini yürüten bir ekibin parçası olarak, orman çalışanlarının insanüstü çabaları sonucu başarılı uygulamalar yapılarak ormanların bugünlere ulaşması sağlanmıştır.

4 Ormanlarımızın günümüze kadar gelmesinde değerli amenajmancı büyüklerimiz çok büyük hizmetleri olmuştur. Bakım etalarını meşcere tipi bazında ve çok az vererek, ormanda yanlış kesilen bir ağacın bile teftişler sırasında hesabını sorarak ormanlarımızı bugüne ulaştırmışlardır. Kendi adıma minnetlerimi sunarım.

Ülkemizde Kara Avcılığı

Can Hayat ÖZYURT - Orman Endüstri Mühendisi, TOD Bakanlık Temsilcisi-Ankara, canhayat.ozyurt@gmail.com

Kara avcılığı ülkemizde Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP) yetki ve sorumluluğunda 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu maddeleri kapsamında yönetilmektedir. Su ürünleri avcılığı ise yine Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü yetki ve sorumluluğunda yönetilmektedir.

Kara Avcılığı kanunu kapsamında oluşturulan ve her yıl Mayıs ayı içerisinde Bakan veya Bakan Yardımcısının başkanlığında toplam 25 üye ile toplanan Merkez Av Komisyonu (MAK) ile; avlanma süreleri, avına izin verilen türler ve avlanma günleri, avlanma limitleri, yasaklanan avlanma araç ve gereçleri, yasak avlanma usulleri, avlanmada kullanılması ve bulundurulması yasaklanan araçlar, gereçler ve özellikleri ile avlanma esasları, yasaklanan avlanma usulleri, yaban domuzu sürek avı ile mücadele maksatlı yaban domuzu sürek avı esas ve usulleri belirlenmekte ardından Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmektedir.

Kara Avcılığı genel olarak Ağustos ayı ikinci yarısında başlar, Mart ayının başlarında sona erer. Avına izin verilen türler ise; kuşlar ve memeliler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

Türkiye bulunduğu coğrafi konumu ile özellikli yapıda bir

ülkedir. Ortalama eğimi Avrupa kıtasındaki ülkelere göre fazla, üç fitocoğrafik bölgenin kesişim noktasında olan barındırdığı kuş ve memeli türler sayısı ile önemi yüksek yaban hayatı zengin bir konumdadır.

Ülkemizdeki kuş türü sayısı son yıllarda keşfedilen türler ile 500’e yükselmiş, memeli hayvan türü ise 175 olarak veri tabanlarında yer almaktadır. Tüm Avrupa kıtasındaki kuş türü sayısı 874, memeli hayvan türü ise 402 olarak bilinmektedir. Avına izin verilen kuş türü sayısı 2021-2022 av döneminde 29, memeli türler de ise 5’tir.

Avına izin verilen kuşlar;

Bıldırcın (*Coturnix coturnix*), Üveyik (*Streptopelia turtur*), Kınalı Keklik (*Alectoris chukar*), Kum Kekliği (*Ammoperdix gri-*

seogularis), Çil Keklik (*Perdix perdix*), Sakarmeke (*Fulica atra*), Sakarca Kazı (*Anser albifrons*), Yeşilbaş (*Anas platyrhynchos*), Boz Ördek (*Anas strepera*), Fiyu (*Anas penelope*), Çamurcun (*Anas crecca*), Macar Ördeği (*Netta rufina*), Tepeli Patka (*Aythya fuligula*), Kalkuyruk (*Anas acuta*), Elmabaş Patka (*Aythya ferina*), Çıkrıkçın (*Anas querquedula*), Suçulluğu (*Gallinago gallinago*), Kaya Güvercini (*Columba livia*), Tahtalı (*Columba palumbus*), Karataş (*Turdus merula*), Öter Ardic (*Turdus philomelos*), Kaşıkga (*Anas clypeata*), Çulluk (*Scolopax rusticola*), Alakarga (*Garrulus glandarius*), Küçük Karga (*Corvus monedula*), Ekin Kargası (*Corvus frugilegus*), Leş Kargası (*Corvus corone pallescens*), Karabatak (*Phalacrocorax carbo*), Saksagan (*Pica pica*)’dır.

Memeli türlerden ise avına izin türler aşağıda verilmektedir:

Ada Tavşanı (*Oryctolagus cuniculus*), Yaban Tavşanı (*Lepus europaeus*), Tilki (*Vulpes vulpes*), Yaban Domuzu (*Sus scrofa*), Çakal (*Canis aureus*).

Avcılık mevzuatına göre avlanma sürecinde bir avcı adayının öncelikle avlanma izin belgesine sahip olması gerekmektedir. Bunun içinde ilk olarak yöresinde açılacak olan avcı eğitim kursuna katılması gerekmektedir. Kurs sonunda yapılacak sınavda başarılı olduğu takdirde, alacağı avcı eğitim sertifikasını Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün taşradaki il şube müdürlüklerinde avcılık belgesine çevirmesi gerekmektedir. Daha sonra silah ruhsatı işlemleri, ardından av pulu olarak kamuoyunda adlandırılan avlanma izin kartını alması ve

o yıla ait avlanma harcını yatırdıktan sonra avlanma hakkını elde edebilmektedir.

Avlanma ülkemizdeki 2214 adet avlakta yapılabilmektedir. Bu avlakların 1134 adedi devlet avlağı, 1026 adedi genel avlak, 52 adedi örnek avlak, 2 adedi ise özel avlaktır. Avlaklardan avlanma için kota alınması sureti ile avlanma hakkı elde edilmektedir.

Avlanma kotasını; bu şartları yerine getiren avcılar AVBİS-Av Yönetim Bilgi Sisteminden internetten kendileri bilgisayar veya cep telefonları ile alabilmekte; bu şekilde erişim sağlayamayan avcılar için ise 0 850 888 06 06 numaralı telefon hatından operatörler aracılığı ile avlanma kotası sağlama işlemi gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizde AVBİS sistemine kayıtlı yaklaşık 225.000 avcı bu-

lunmakta olup her yıl yaklaşık 150.000 ila 160.000 avcı avlanma izin kartı olarak avlaklarda av hakkı elde etmektedirler.

Tüm bunlara karşın kaçak avcılık da maalesef mevcut bir durum olarak yer almaktadır. Bunun önlenmesi için DKMP ekipleri başta olmak üzere, 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanununun 20. Maddesinde yer aldığı üzere OGM, emniyet, jandarma birimleri, köy muhtarları, kır ve köy bekçileri ile fahri av müfettişleri de kaçak avcılıkla mücadelede yetkili unsurlardır.

Kaçak avcılıkla mücadelede toplumumuzun tüm bireylerine büyük görev düşmekte, gördükleri kaçak avlanmaları 112 telefonuna bildirmeleri halinde kaçak avcılıkla etkin mücadele olacağı, yaban hayatının önemli bireyleri olan av ve yaban hayvanlarının gelecek nesillere aktarılması sağlanabilecektir.

Teşekkür

Resimleri ile yazıya görsel şölen katan arkadaşım Ziraat Mühendisi Bünyamin ALTUN'a teşekkür ederim.

Kaynaklar:

-Türkiye'nin Biyolojik Çeşitliliği, Tarım ve Orman Bakanlığı, DKMP Genel Müdürlüğü

-Türkiye'de Av ve Yaban Hayatı, DKMP Genel Müdürlüğü

-www.nuhungemisi.gov.tr

-2021-2022 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı, Resmi Gazete'nin 11/08/2021 tarih ve 31565 Mükerrer Sayısı.

Kent Ağaçlarının Ruhsal Etkisi (Ağaçların Bir Başka Yararı)*

Necdet GÜLER, Emekli Orman Yüksek Mühendisi, guler necdet44@gmail.com

Bu yazıma başlarken aklım yıllarca öncesine gitti; 50'li yılların başı olmalı. Babamın memuriyeti nedeniyle Hendek'te yaşıyoruz. Ben ilkokul öğrencisiyim. İzmit'e, babaanneme gelmiştik birkaç günlüğüne. Babam ve annemle hastaneye gittik bir hastayı ziyarete. Oraya beni ilk defa götürmüşlerdi ve çocuk aklımla adeta dehşet içinde kalmıştım. Çünkü hastaların yattığı odaların pencereleri mezarlığa bakıyordu. (Burada sonradan İmam Hatip Lisesi inşa edildi). Mezarlık ile bu pencereler arasında sadece dar bir yol vardı. Bu du-

rumun, hastalar üzerinde kötü etkisini o yaşımda düşünebilmiştim.

Halbuki o hastalar dışarı baktığında mezar taşlarını değil, ağaçları görmeliydi. Ağaçların bahar başladığında yapraklandığını, çiçek açtıklarını görünce içlerine "yaşama sevinci" dolmalıydı. Şu tersliğe bakınız!

Yapılan bilimsel araştırmalara göre, yaşam ortamında çok sayıda ağaç olması, yaşamsal problemlerden kaynaklı ruhsal sıkıntıları önemli ölçüde azaltmaktadır.

İngiltere'de araştırma amacıyla 1000 kişi yaşadıkları yerlerden, ağaçların çok ve az sayıda olduğu iki ayrı ortama taşınıp beş yıl boyunca ruhsal yapılarında görülen değişimler analiz edilmiştir. Çıkan sonuç özetle şöyledir: "Ağaçların çok olduğu ortamlarda yaşayanların zihinsel sağlıklarında önemli ve kalıcı iyileşmeler olmuştur."

Bir başka araştırma da stres, kaygı ve depresyona bağlı en büyük ruhsal sağlık sorunlarının, yeşil alan açısından fakir bölgelerde yaşayan insanlarda oluştuğunu ortaya koymuştur. Yani

*16 Temmuz 2022 günlü Kocaeli Gazetesi

kentsel ortamdaki yaşamda, sağlıklı ruhsal yapı ile yeşil alanların büyüklüğü arasında doğru orantılı bir ilişki bulunmaktadır.

Kesin olan şudur ki şehirlerde yeşil alanların varlığı insanları daha mutlu etmektedir. Bir parkta yürüyüş yapmak bile zihni en olumsuz düşüncelerden arındırmaktadır. Bu evrensel olarak paylaşılan bir fikirdir.

Ağaçların, insanın psiko-fiziksel iyileşmesine katkısı o kadar büyüktür ki kenarlarında ağaç olan yollarda, dinlendirici ve stresten uzaklaştırmacı etki nedeniyle trafik kazaları daha az olmaktadır.

Bu açıklamaların ortaya koyduğu gibi ağaçları sadece estetik açıdan değerlendirmek yanlıştır. Zira onların yapraklarının, çiçeklerinin ve kabuklarının şekilleri, renkleri ve kokuları psiko-fiziksel sağlığı da olumlu yönde etkilemektedir.

Unutmam mümkün değil; 1972 yılında çalıştığım Koyulhisar'da, Celal Ergün isminde, kendisini rahmetle andığım, sağlık memuru bir ağabeyimiz vardı. Biz Orman İşletme Müdürlüğü elemanlarını her gördüğünde, ormanlık alanlara gidişlerimizde kendisini de götürmemizi isterdi. Onun bu isteğini yerine getirdiğimiz zaman, dönüşte araçtan indiğinde, gayet ciddi bir tavırla "Ben bu araca bindiğimde 50 yaşındaydım, şimdi 40 yaşındayım" der, ruhsal durumundaki olumlu değişimi net olarak ortaya koyardı.

Balkonunuzdaki çiçeklerin ve bahçenizdeki diğer bitkilerin de zihin üzerinde olumlu etkileri olduğu yıllardır bilinmek-

tedir. Her şeyden önce bunlar hareketi uyaran bir aktivitedir ve bu nedenle özellikle yaşlılar için çok fazla çaba harcamadan formda kalmanın bir başka ve etkin yoludur. Ayrıca bir bitki, çiçek gibi bir canlıya bakmak, zihni olumsuz ve tekrarlanan düşünce ve endişelerden arındırmakta, genel bir rahatlama ve esenlik hissi vermekte, özgüven duygusunu arttırmakta ve yeteneği harekete geçirip başkalarıyla çalışma kapasitesini artırmaktadır.

Yakın tarihli bir başka araştırma doğa ile temasın, daha güçlü bir toplum duygusu yarattığını ve suç oranlarında azalmaya neden olduğunu ortaya koymuştur. Yani doğayla temas arttıkça topluluk bağları gelişmekte ve suç eylemleri azalmaktadır. Çünkü "yeşil doku" belirli zamanlar, yerler ve ortamlarla ilgili olarak oluşan cezai eylemleri (Kriminalite eğilimini) baskılamaktadır. Yani sürekli olarak doğayla temasın faydası bireylerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda topluma da uzanmaktadır.

Bu nedenle şehirlerde daha çevreci olmak, yalnızca hava kirliliğinden etkilenenlere iyi bir "akciğer" sağlamak için değil, aynı zamanda her bir vatandaşın güvenliği için de gereklidir.

Şimdi, gel de İzmit'teki Belediyelere sorma!

İzmit'te yaşayanları, bir cadde veya parkında her zaman gördüğü bir ağacın saranıp solması ve sonrasında tamamen kuruması ile budama adı altında dallarının doğranıp "tüyleri yolunmuş tavuk" haline getirilmesi acaba

ruhsal açıdan nasıl etkilemektedir?

Bu soruların cevabını her iki Belediyenin ilgili elamanlarının bilmediği, kentteki ağaçların halinden ve pişmaniye meydanının tam ortasındaki kurumuş meşe ağacının, sanki yeniden canlanıp yeşermesi mümkünmüş gibi aylardır yerinde bırakılmasından da net olarak anlaşılmıyor mu?

Kaynaklar

Carillo, G. 2014. Gli spazi verdi fanno bene alla mente e combattono la depressione

Ragni, R. 2017. 10 motivi per piantare un albero.

Yanan Orman Alanlarının Büyüklüğü Üzerine Uçak ve Diğer Söndürme Araçlarının Etkisi

Dr. Kubilay ÖZYALÇIN - İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürülüğü, qqblay@yahoo.com

Havaların ısınmasının etkisiyle yangınlar dolayısıyla da ormanlar, kamuoyunun gündemine daha çok girmektedir. Orman yangınları, her yıl aşağı yukarı benzer biçimde tartışılmakta ancak birçok konu kamuoyu nezdinde bir türlü iyileşmeyen açık yaralar gibi kalmaktadır. Çeşitli üst düzey yöneticilerin orman yangınlarıyla ilgili olarak, birbirleriyle ve hatta zaman zaman kendileriyle bile çelişkili açıklamalarda bulunmaları da kurumlara güveni sarsıcı etki yapmaktadır.

Özellikle 2021 yılında kamuoyunda yoğun biçimde tartışılan bir konu da yangın söndürme uçakları idi. Yangın söndürme uçaklarının kiralanmaması ile yanan orman alanlarının geç söndürülebilmesi arasında bir

bağıntı olduğu algısı ortaya çıkmıştır.

Bu yazıda, uçakların yanı sıra diğer bazı yangın söndürme araçlarının sayısı ile yanan orman alanları arasında bir bağıntı olup olmadığı kabaca irdelenecektir.

1988 yılından 2021 yılına kadar orman teşkilatının kullanımında bulunan yangın söndürme araçlarının sayısal değişimi ile yanan toplam orman alanının değişimi Şekil 1'de görülmektedir.

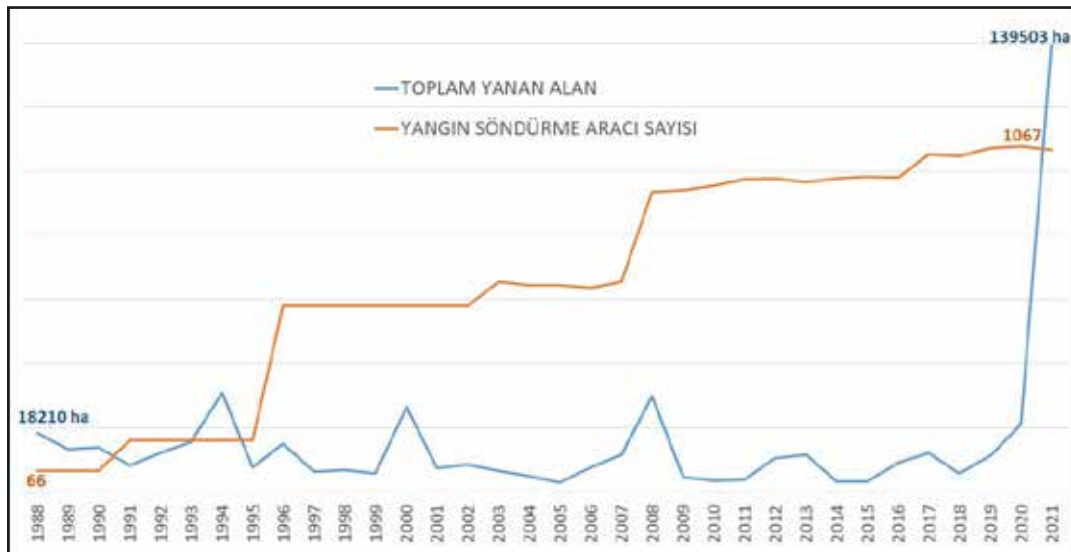
2021 yılında görülen olağanüstü aşırı büyüklükte yanan orman alanı değerlendirme dışı bırakıldığında, yıllık yanan toplam orman alanının uzun yıllar boyunca birkaç küçük tepe yaptığı ve uzun dönemde çok değişmediği görülmektedir. Bununla bir-

likte yangın söndürme araçlarının sayısı, aynı süre içinde çok büyük oranda (16 kat) artmıştır.

Toplam yanan alan miktarındaki tepe oluşumlarının 1994, 2000, 2008 ve 2021 yıllarında olduğu (Şekil 1) görülmektedir. 1996 yılında küçük bir tepe, 2012-2013 yıllarıyla 2016-2017 yıllarında toplam yanan alan miktarlarında yükselişler olduğu görülmektedir.

İkinci tepenin olduğu 2000 yılının Temmuz ayında, uzun yıllar sıcaklık ortalamasından oldukça yüksek pozitif bir sapma olduğu (Şekil 3) görülmektedir.

Üçüncü tepenin olduğu 2008 yılının Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında, uzun yıllar ortalamasından pozitif yönde sapmalar olduğu (Şekil 2, 3, 4, 5) görülmektedir. 2008 yılının yaz

Şekil 1. Yangın Söndürme Araçlarının Sayısı ve Yanan Toplam Orman Alanı Miktarı

mevsimi genel olarak ortalamanın üzerinde sıcak geçmiştir.

Dördüncü tepenin olduğu 2021 yılının Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında, uzun yıllar ortalamasından pozitif yönde sapmalar olduğu (Şekil 2, 3, 4) görülmektedir. Ancak bu yıla ait sapmaların, diğer tepe yapan yıllardaki sapmalara göre daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. 2021 yılında toplam yanan orman alanı miktarındaki aşırı yükseklik, bu sıcaklık sapmalarıyla açıklanabilmenin çok ötesinde kalmaktadır.

1994 yılının Eylül ayında, Türkiye genelinde uzun yıllar sıcaklık ortalamasından oldukça yüksek pozitif bir sapma olduğu (Şekil 5)

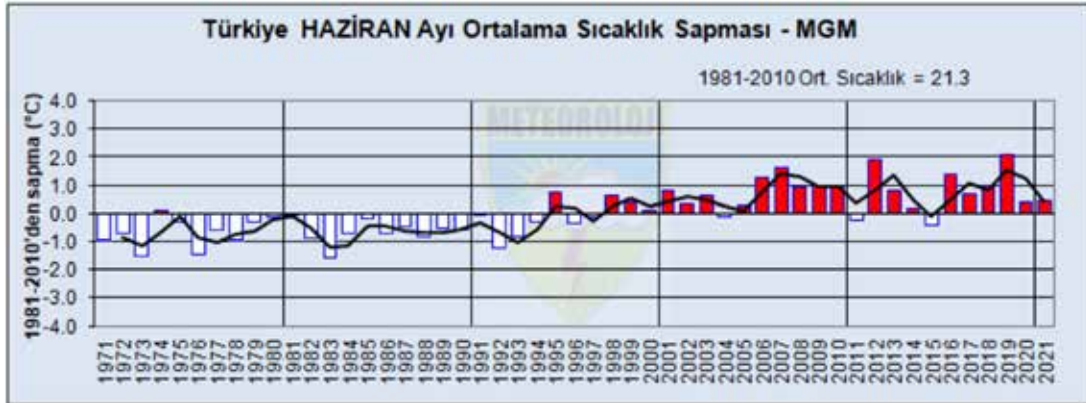
görülmektedir. 1994 yılında, toplam yanan miktarındaki tepenin oluşumunda en büyük katkısı Eylül ayı yangınları mı yaptı? Buna ilişkin veri elde edilememiştir, ancak büyük olasılıkla öyle olduğu düşünülmektedir.

Şimdi uçak ve helikopter sayılarıyla yanan toplam orman alanı miktarına bakalım. Aşağıdaki şekilde (Şekil 6), yıllara göre yangın söndürme çalışmalarında kullanılmak üzere kiralanen uçak ve helikopter sayılarıyla yıllara göre yanan toplam orman alanları görülmektedir (OGM Faaliyet Raporları).

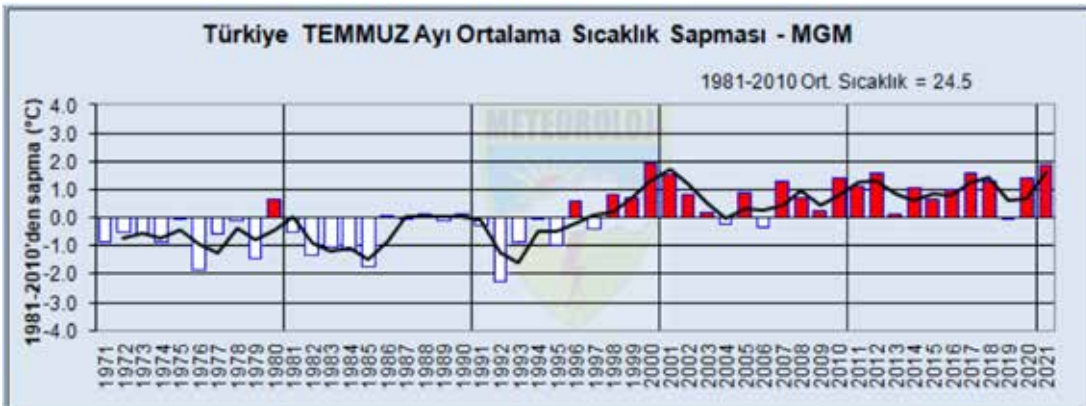
Görüldüğü üzere uçak ve helikopter sayıları ile yanan orman alanı arasında bir ilişki olmadığı

açıkça görülüyor. Örneğin, 2021 yılındaki aşırı yüksek yanan orman alanından sonra ikinci sırada en fazla orman alanının yandığı 1994 yılı gelmektedir. 1994 yılında elde yangın söndürmeye yönelik uçak bulunmamakta ve yalnızca altı helikopter bulunmaktadır ve oldukça büyük bir orman alanı yanmıştır. 2021 yılında ise elde 39 helikopter ve dört uçak bulunmasına karşın, ne yazık ki 1994 yılında yanan alanın dört katından fazla bir orman alanının yanmasına engel olunamamıştır.

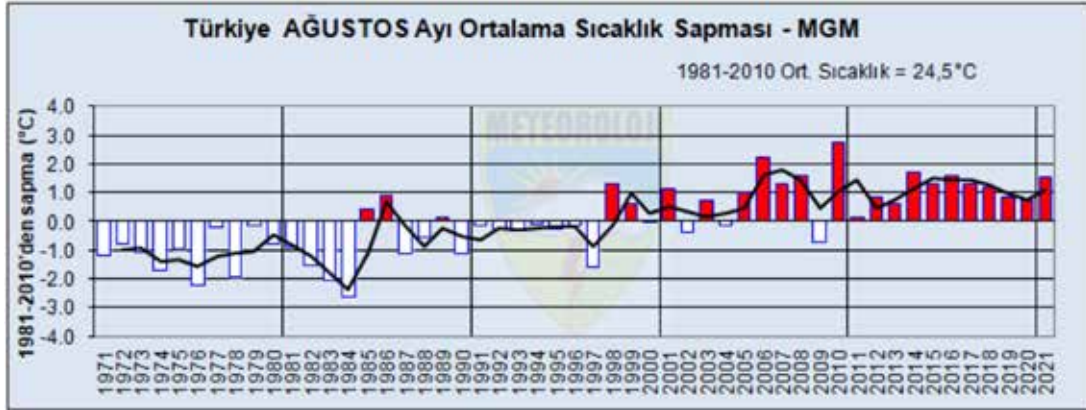
Şekil 7'de, o yıl yanan toplam orman alanının, aynı yıl çıkan yangın sayısına oranları yıllık olarak gösterilmektedir. 1988

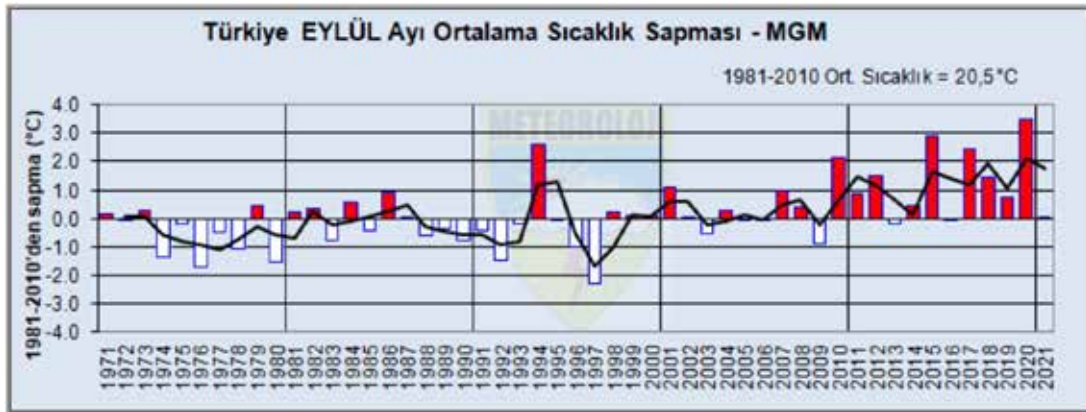
Şekil 2. 2021 Yılı Haziran Ayı Ortalama Sıcaklık Sapması (MGM 2021a)

Şekil 3. 2021 Yılı Temmuz Ayı Ortalama Sıcaklık Sapması (MGM 2021b)

Şekil 4. 2021 Yılı Ağustos Ayı Ortalama Sıcaklık Sapması (MGM 2021c)

Şekil 5. 2021 Yılı Eylül Ayı Ortalama Sıcaklık Sapması (MGM 2021d)

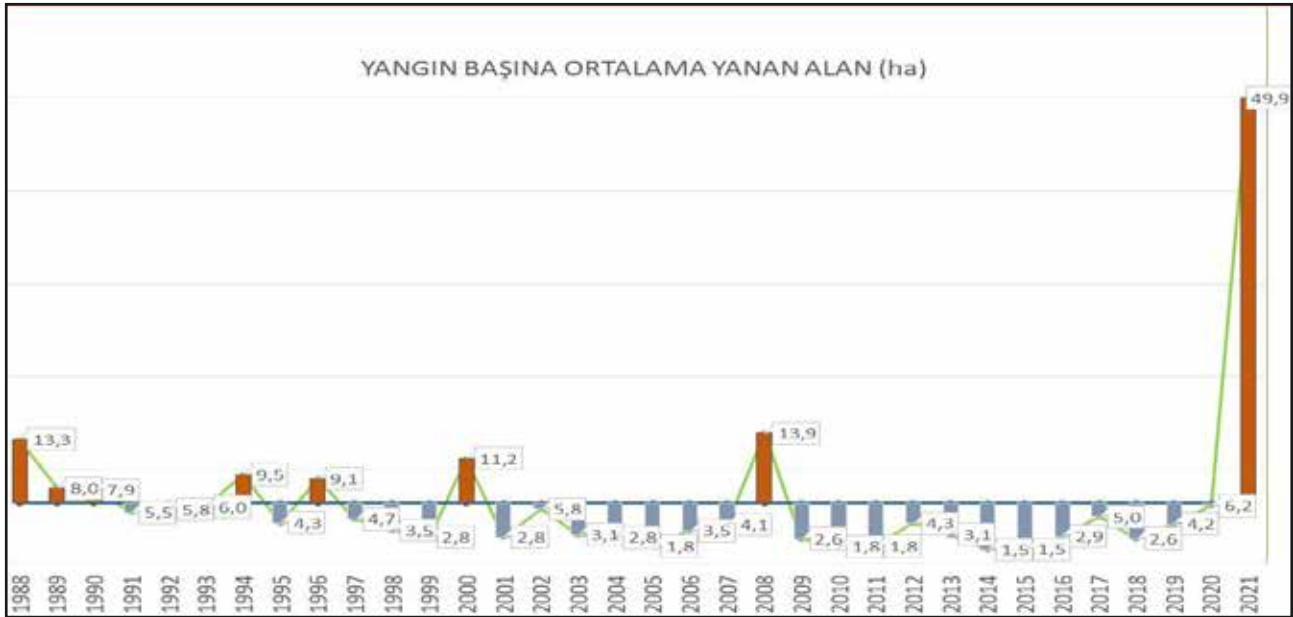

Şekil 6. Uçak ve Helikopter Sayılarıyla Yanan Toplam Orman Alanı Miktarı

yılından 2021 yılına kadar olan 34 yıllık ortalama 6,4 ha'dır. Yani 34 yıl boyunca çıkan her yangında ortalama 6,4 ha orman alanı yanmıştır. 2021 yılındaki aşırı

büyük yanan orman alanı dahil edilmese idi bu ortalama 5,1 ha olacaktı. Şekil 7'de bu ortalama (6,4 ha) sapmalar gösterilmektedir.

2021 yılında yangın başına yanan orman alanı ortalaması o kadar yüksektir ki 34 yıllık ortalama değer olan 6,4 ha'nın yaklaşık 8 katına ulaşmıştır (49.9 ha).

Şekil 7. Yangın Başına Ortalama Yanan Alanlar

Orman yangınlarını söndürme çalışmalarında başarıyı, yalnızca uçaklara ve helikopterlere bağlýmış gibi yorumlamak, eksik bilgiye dayalı, toplumu yanıltıcı bir yaklaşımdır. Ayrıca, bu bakış açısıyla helikopter ve uçaklardan çok daha büyük ve kapsamlı bir mücadele gücüne de haksızlık yapılmaktadır.

Orman yangınlarıyla savaş, eldeki son teknolojik olanakların, araç gerecin ve insan gücünün etkili biçimde sevk ve idaresiyle başarıya ulaşabilir. Bu anlamda yıllar boyunca, OGM'nin yangınla mücadele için kullanabilen pek çok aracın ve insan gücünün miktarlarının arttığı görülmektedir. Örneğin, 1988 yılında araç parkında 142 dozer bulunurken 2021 yılında bu sayı 178'e çıkmıştır. 2009 yılında 177 olan su ikmal aracı sayısı 2021 yılında 285'e çıkmıştır. Yine 2009 yılında 147 olan ilk müdahale arazözlerinin sayısı, 2021 yılında on beş kattan fazla artarak 2270 olmuştur. Yangın komuta araç-

ları, uzaktan algılama düzenekleri ile 2019 yılından başlayarak insansız hava araçları da orman yangınlarıyla savaşta kullanılmaktadır. Daha çok, yangın söndürme işlerinde çalıştırılmak üzere OGM tarafından geçici işçi statüsünde çalıştırılanların sayısı da 2007'den 2021 yılına kadar üç kattan fazla artmıştır.

OGM faaliyet raporlarından elde edilebilen veriler ile ortaya çıkan bu genel değerlendirme, insan gücü, araç gereç ve yangın söndürme donanımları bakımından bir eksikliğimizin olmadığını; bu kapsamdaki gelişme ve genişlemenin de artarak sürdüğünü açıkça göstermektedir.

Ancak ortada aşırı büyük bir yangın ve dolayısıyla bir anlık (zayıflık) var; öyleyse hangi anlık 2021 yılında bu kadar aşırı büyüklükteki orman alanının yanmasına neden oldu? Yanıt, bir yönetim-organizasyon sorunu olmalıdır. Yönetim-organizasyondaki anlık, sevk ve ida-

rede anlık yaratmış; buradaki anlık da inanılmaz büyüklükte bir ormanın yanmasına yol açmış olduğu düşünülmektedir. Önümüzdeki yıllarda da 2021 yılındakine benzer felaketlerin yeniden yaşanmaması için, bu konularda karar verici konumda olanların çok ciddi biçimde öz eleştiri yapmaları ve kamu yararı için gerekli adımları atmaları bir zorunluluk olarak görülmektedir.

KAYNAKLAR

MGM 2021. 2021 Yılı Haziran-Eylül Ayı Sıcaklık ve Yağış Değerlendirmeleri. İklim ve Zirai Meteoroloji Dairesi Başkanlığı, her bir ay (Haziran-Eylül) için 15'er sayfa.

OGM 2022. 2006-2021 Orman Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporları

Tarım Orman Şurası 2019. Orman Yangınlarıyla Mücadelede Yenilikçi Yaklaşımlar Grubu Çalışma Belgesi.

Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi: 15. Taraflar Konferansı (COP 15)

S. Serdar Yegül - Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, Şube Müdürü, s.serdaryegul@gmail.com

“Filler, insanlar gibi zeki ve güçlüdür, ancak esas erdemleri empati ve iş birliği yetenekleridir.”

Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesinin¹ (UNCCD) 15. Taraflar Konferansı² (COP 15) 9-20 Mayıs 2022 tarihleri arasında Batı Afrika'nın Fildişi Sahili'nde, Abidjan Kentinde gerçekleştirildi. COP 15, Abidjan'ın tropik sıcakları ve nerdeyse her gün yağan şiddetli yağmurları altında, 3.000'i yerli yaklaşık 7.000 katılımcının bir-biri peşi sıra süren ve zaman zaman da birbiriyle çakışan toplantılara katılımı ve katkı sağlaması ile geçmiştir.

Bu yazı, COP 15'te ilgili hedeflere yönelik kaydedilen ilerlemelelerin yanı sıra, Hindistan Delhi'de düzenlenen bir önceki Taraflar Konferansında (COP 14) zorunlu kılınan: göç, arazi kullanım hakkı, kum ve toz fırtınaları (SDS), cinsiyet ve kuraklık gibi temel tematik alanlardaki ilerlemeleri de ele almaktadır.

İki haftalık üst düzey tartışmalar ve müzakerelerin ardından, UNCCD COP 15, kuraklığa dayanıklılığı artırmak, arazi bo-

UNCCD COP 15 Genel Kurul Salonu
(<https://enb.iisd.org/convention-combat-desertification-unccd-cop15-20may2022>)

zulmasını azaltmak ve arazi restorasyon çabalarına yatırım yapmak için kabul edilen 38 karardan öne çıkan kararlar aşağıda yer almaktadır.

- İyileştirilmiş veri toplama, izleme ve raporlama yoluyla 2030 yılına kadar bir milyar hektarlık bozuk arazinin restorasyonunu hızlandırmak;
- Büyük ölçekli entegre peyzaj yatırım programları için yeni bir ortaklık modelini geliştirerek kuraklığa karşı direnci artırmak;
- Özellikle kum ve toz fırtınaları ve kuraklıkla ilgili olarak ulusal politikaları ve erken uyarı, izleme ve değerlendirmeyi geliştirmek;
- Bölgesel düzeyde kapasite geliştirerek, bilgi ve kazanımların paylaşılması ve bu çabalara yönelik koordinasyonu geliştirmek;

• Reaktiften proaktif kuraklık yönetimine geçişi desteklemek için 2022-2024 için kuraklık üzerine bir hükümetlerarası çalışma grubu kurmak;

• Güvenli arazi kullanım hakkı sağlayarak, çölleşme, arazi bozulumu ve kuraklığın etkileri hakkında cinsiyete göre ayrıntılandırılmış veriler toplayarak kadınların arazi yönetimine katılımını iyileştirmek;

• Erken uyarı, risk değerlendirme ve insan kaynaklı nedenleri azaltarak kum ve toz fırtınalarının etkisini ve oluşumunu azaltmak için politikalar geliştirmek;

• Ulusal düzeyde doğaya dayalı çözümler ve hedef belirleme yoluyla bu anlaşmaların uygulanmasında tamamlayıcılıklar

¹ Bu yazıda bundan sonra “Sözleşme” ya da “UNCCD” olarak anılacaktır. UNCCD: United Nations Convention to Combat Desertification.

² Bu yazıda bundan sonra “Konferans” ya da “COP 15” olarak anılacaktır. COP 15: The fifteenth session of the Conference of the Parties

UNCCD COP 15 Genel Kurul Salonu

(<https://enb.iisd.org/convention-combat-desertification-on-uncdd-cop15-10may2022>)

dahil olmak üzere üç Rio Sözleşmesi arasında daha fazla sinerji sağlamak;

- UNCCD'nin çalışmalarına ve toplantılarına sivil toplum kuruluşlarının ve gençlerin katılımını güçlendirmek.

ŞİMDİ AYRINTILAR

COP 15 öncesi, 7-8 Mayıs 2022 tarihlerinde, bölgesine bağlı ülkeler, bölgesel (bölgeler Ek adında Ek 1, Ek 2 gibi, 5 sınıfta toplanmıştır) toplantılar gerçekleştirdi ve COP 15'te yapacakları önerileri belirlediler. Bölgesel toplantılar COP 15 öncesi COP gündemine yönelik olarak internet (zoom) üzerinden gerçekleştirildi.

UNCCD COP 15, 9 Mayıs 2022 tarihinde Afrika Devlet Başkanları, üst düzey BM temsilcileri, sivil toplum kuruluşları (STK), gençler, iş dünyası liderleri, "kara elçileri" ve "kara kahramanları" olarak görev yapan ünlülerin konuşmaları ile başladı.

Üst Düzey Bölüm, 10 Mayıs 2022 tarihinde aşağıda konu

başlıklarında "etkileşimli diyalog" ve "yuvarlak masa" toplantıları şeklinde devam etti:

Etkileşimli Diyalog 1: Arazi Rejenerasyonu: Sürdürülebilir Arazi Gündemini Şekillendirmede Gençliğin Rolü.

Etkileşimli Diyalog 2: Geleceğe Dönük Arazi Kullanımı: Üretim ve Tüketimde Değişen Kalıplar.

Yuvarlak Masa 1: Haklar, Ödüller ve Sorumluluklar: Arazi Yönetiminin Geleceği.

Genel Kurul Salonunda Ahşaptan Yapılmış Fil Heykeli
(<https://enb.iisd.org/convention-combat-desertification-on-uncdd-cop15-17may2022>)

Yuvarlak Masa 2: Arazi Restorasyonu: Pandemi Sonrası Sürdürülebilir Toparlanmaya Giden Yol.

Yuvarlak Masa 3: Büyük Kuruluk: Afetten Kuraklığa Eski Halini Alma Yeteneği.

FİLLİ AÇILIŞ

11 Mayıs 2022 tarihinde gerçekleştirilen Konferans'ın açılış bölümünde ilk sözü alan Fildişi Sahili eski Su ve Orman Bakanı Sayın Alain-Richard Donwahi, katılımcılara Fransız yazar Victor Hugo'nun "doğanın konuştuğunu ve insanlığın dinlemediğini düşünmek ne kadar üzücü" sözünü hatırlattı.

UNCCD Genel Sekreteri Sayın İbrahim Thiaw açılış konuşmasında, ev sahibi Fildişi Sahili'nin ulusal sembolü olan file değişerek, fillerin aileleriyle yeniden bir araya geldiğinde yüksek sesler çıkararak neşeli çığlıklar attığını ve çok zeki ve sosyal hayvanlar olduğunu belirterek, "filler, insanlar gibi zeki ve güçlüdür, ancak esas erdemleri empatileri ve iş birliği yetenekleri-

dir” dedi. Fili bir metafor olarak kullanan Sayın Thiaw, küresel salgın sonrası COP 15’te ülke heyetlerinin yeniden yüz yüze bir araya gelmelerinin büyük sevinç yarattığını ve bu sevincin *arazi tahribatının dengelenmesi* (ATD/LDN³) düşüncesine doğru gerçekleştirilecek dayanışma ve iş birliğinin özünü oluşturduğunu söyledi.

Genel Sekreter Sayın Thiaw açılış konuşmasında ayrıca, UNCCD’nin artık “büyük kardeş” sözleşmelerin (UNFCCC, CBD⁴) gölgesinden çıkması ve kendisini birbiriyle bağlantılı kara-gıda-iklim-biyçeşitlilik krizlerinin çözümünün temel bir parçası haline getirmesi gerektiğini vurguladı.

Abidjan konferansının, 2022 yılı için planlanan üç Rio Sözleşmesi Taraflar Konferanslarının ilki olması nedeniyle cıtaı belirlediği ve BM Ekosistem Restorasyonu On Yılı’nı başlattığı söylenebilir. Diğer ilgili sözleşmelerle ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik olarak nihai bir metnin ortaya konması ve bir Rio Sözleşmesi kararında “Doğaya Dayalı Çözümler”e ilk kez yer verilmesi bu yıl düzenlenecek CBD COP’u için emsal oluşturduğu değerlendirmesi yapıldı. “Rio Sözleşmeleri Pavilionu” isimli

çadırdaki düzenlenen toplantılarda, arazi, üç Rio Sözleşmesi’nin bağlayıcı aracı olarak vurgulandı ve çölleşme, arazi bozulması ve kuraklık’ın (DLDD⁵) temel sorunları ele alındı.

Abidjan konferansının öne çıkan diğer bir etkinliği ise hiç kuşkusuz, 2021 BM Gıda Sistemleri Zirvesi’nin önemli bulgularını yansıtan ilk UNCCD “Gıda Günü”ydü.

STK’lar, UNCCD’nin bilime dayalı agroekoloji ve rejeneratif uygulamalara daha fazla yer vermesini isterken, Bilim ve Teknoloji Komitesi (CST) Başkanının COP 15’in kapanışında yaptığı konuşmada, bilimin “Sözleşme’nin işleyişi için bir motor” görevi gördüğünü ve COP 15’in her yerinde mevcut olduğunu söyledi. DLDD’yi ele almada bilimin sağladığı hayati içgörü ve araçlara övgüde bulundu.

UYGULAMALI BİR SÖZLEŞME

Binicisiyle birlikte bir fil metaforu olarak düşünüldüğünde, binici-

nin rasyonel, filin ise sezgisel ve şefkatli kişiliğinin olduğu görülür. Bununla birlikte bir hedefe ulaşmak için ikisinin de uyum içinde çalışmaları gerekir. COP 15 yan etkinlikleri esnasında uygulayıcı, araştırmacı ve politika yapıcılarını bir araya getirerek, birbirleriyle tanışmaları ve görüş alış verişinde bulunmalarını sağladı. Bu durum, her iki tarafı da memnun etti ve UNCCD’nin karakterinin “uygulamalı bir sözleşme” olduğunu bir kez daha ortaya çıkardı. Binici ve filin birbirleriyle oldukça uyumlu olduğu görüldü.

Fillerin diğer önemli bir özelliği, sürünün takip etmesi için yoğun çalılıklar arasından yollar açmasıydı. 2019 yılında Hindistan’ın Delhi kentinde düzenlenen COP 14’te, göç ve arazi kullanım hakkı gibi potansiyel olarak zorlayıcı birkaç tematik konu belirlenmişti. Diğer sözleşmelerin kaçındığı, *sürdürülebilir arazi yönetimi* (SLM⁶) için kritik, politik olarak ise hassas bir konu olan arazi mülkiyeti konusunun COP 15’te ele alınması, UNCCD

5 DLDD: Desertification, Land Degradation and Drought

6 SLM: Sustainable Land Management

3 ATD: Arazi Tahribatının Dengelenmesi / LDN: Land Degradation Neutrality

4 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC: United Nations Framework Convention on Climate Change) ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD: United Nations Convention on Biological Diversity. “UN” kısaltmalarında genellikle kullanılmamaktadır.)

Temas grup toplantılarından bir görüntü

(<https://enb.iisd.org/convention-combat-desertification-on-uncdd-cop15-19may2022>)

için başlı başına bir başarı olarak değerlendirilebilir. COP 15, *Sorumlu Arazi Kullanım Hakkı Konusundaki Gönüllü Kılavuzlara Yönelik Teknik Kılavuz*'unu (VGGT) oldukça olumlu buldu.

Taraflar, Büyük Yeşil Duvar (GGW⁷) gibi projelere desteği güçlendirme konusunda da anlaştılar. Binici ve fil yoğun çalışlıklar arasında oldukça geniş bir yol açmışlardı.

UNCCD'nin Kum ve Toz Fırtınaları (SDS⁸) Özet kitapçığının dağıtıldığını ve bir SDS Araç Kutusu üzerinde yapılan çalışmaların devam ettiğini belirten UNCCD Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Andrea Meza Murillo, SDS'nin "sadece kurak alanlarda değil, ekonomilerimiz, sağlığımız ve çevremiz üzerinde de etkisi olan küresel bir fenomen" olduğu üzerinde anlaşıldığını ve bu konunun gelecek COP 16'nın öncelikli konusu olacağını belirtti.

ODADAKİ FİL: KURAKLIK

Bilindiği üzere, kuraklıkla başa çıkmak, UNCCD'nin üç temel görevinden biridir. Bununla birlikte birçok temsilci COP 15'te kuraklık konusunun henüz hak ettiği ilgi ve kaynağı göremediğini düşünüyordu. Özellikle Afrika ülkeleri, Sözleşme kapsamında kuraklığa ilişkin küresel ve yasal olarak bağlayıcı bir belgenin uzun süredir savunuculuğunu yapmaktaydı. Temas gruplarında kuraklık konusunda yapılan müzakereler esnasında, Afri-

ka ülkelerinden temsilcilerin yüksek mali destek istemeleri, mali destek veren (donör) ülke temsilcilerinin ise talep edilen düzeyi oldukça yüksek bulmaları sonucu müzakereler ikinci haftanın sonunda tıkanıp kaldı. Söz konusu tıkanma, COP 15 Başkanı Sayın Alain-Richard Donwahi ve Genel Sekreter Sayın İbrahim Thiaw'ın anlaşmaya varmaları sonucu çözüldü.

COP 15'in "Toprak, Yaşam ve Miras Bildirgesi", "en küçük ortak payda"nın ötesine geçemediği düşünülebilir. Ayrıca, gönüllü katkıların ötesinde mali destek söz konusu olduğunda müzakerelerin zorlaştığı rahatlıkla görülebiliyordu. Yine de, ülkeler, herkes için gelecekteki refahı güvence altına almak için sağlıklı ve üretken toprakların önemli olduğuna yönelik ortak çağrıda bulundular. Kritik sorun alanları için ise yol haritaları ve uygulamaya yönelik diğer

önemli adımları kararlaştırdılar. Kadınların, gençlerin, yerli halkların ve yerel toplulukların DLDD'nin ele alınmasındaki hayati rolü vurgulanarak, kritik sorun alanları için yol haritaları ve uygulama için diğer önemli adımlar kararlaştırıldı. Büyük ölçekli entegre peyzaj yatırım programları için yeni bir ortaklık modeli kuruldu.

COP 15'TE TÜRKİYE

Türkiye tarafından iki yıldır dönem başkanlığı yürütülen Sözleşme Ek 4 (Kuzey Akdeniz Ülkeleri) adına COP 15 toplantılarında (COP, CRIC, CST) Türk Heyeti temsilcileri tarafından açılış ve kapanış konuşmaları yapıldı. Türk Heyeti temsilcileri bir yandan COP 15 taslak kararlarının tartışıldığı COW⁹, CRIC ve CST temas grubu toplantılarına katılım ve katkı sağlarken, diğer

9 COW: Bütünün Komitesi / The Committee of Whole

CRIC Toplantısında Türkiye Temsilcisi "Türkiye'nin Sahadaki ATD'nin Çalışmaları" başlıklı konuşma yaptı.

(<https://enb.iisd.org/convention-combat-desertification-uncd-cop15-16may2022>)

7 GGW: Great Green Wall

8 SDS: Sand and Dust Storm

yandan da COP 15 gündemi çerçevesinde her gün Sözleşme EK 4 ülkeleri grup toplantılarına ve JUSCANZ¹⁰ grup toplantılarına katılım sağladılar ve görüş alış-verişinde bulundular.

COP 15'te ikinci günü gerçekleştirilen "Etkileşimli Diyalog" ve "Yuvarlak Masa" toplantıları ile "Arazi Tahribatının Dengelenmesi (ATD) konusunda Türkiye'nin Sahadaki Tecrübeleri", "ATD konusunda Türkiye'nin Kapasite Geliştirme Çalışmaları", "Kum ve Toz Fırtınaları" ve "Büyük Yeşil Duvar" başlıklı yan etkinliklere Heyetten ilgili temsilciler katılım sağladı ve konuşmalarını gerçekleştirdiler. Yapılan konuşmalarda özellikle, Türkiye tarafından 2016-2021 yılları arasında beş milyon ABD Do-

ları bütçeli Ankara İnisiyatifi'ne vurgu yapıldı ve benzer inisiyatiflerin tüm dünyada yaygınlaştırılması önerisinde bulunuldu.

Katılım sağlanan pek çok toplantı arasında, özellikle COP 15'in CRIC açılış toplantısı ve "ATD konusunda Türkiye'nin Saha Tecrübeleri" başlıklı yan etkinlik toplantısı önemliydi. Toplantılar sonunda, çölleşme ile mücadele ile ilgili olarak sahada yaptıkları başarılı çalışmalardan dolayı, UNCCD Sekretaryası temsilcileri tarafından iki ülkeye teşekkür edildi. Bu ülkelerden biri Türkiye, diğeri ise bir Güney Amerika ülkesi olan Ekvador'du.

COP 15 KAPANIRKEN

UNCCD COP 15, 20 Mayıs 2022 tarihinde, Fildişi Sahili Başbakanı Patrick Achi'in kapanış konuşmasıyla sona erdi. Sayın Achi konuşmasında: "Hepimiz, sağlıklı ve güvenli bir çevrenin dünyanın geleceği için hayati

önemde olduğunu biliyor, iklim değişikliği ve arazi bozulmasına karşı ortak mücadelede rollerimiz olduğunu kabul ediyoruz."

Yazının başında, UNCCD Genel Sekreteri Sayın İbrahim Thiaw'ın COP 15 açılış konuşmasında fillerin esas erdemlerinin empati ve iş birliği yetenekleri olduğunu söylediğini belirtmiştim. Yazıyı, Sayın Thiaw'ın sözünden hareketle, doğaya karşı fillerden daha erdemli olabileceğimizi bir an evvel göstermemiz gerektiğini hatırlatarak bitirmek istiyorum.

Kaynak:

UNCCD COP 15 Toplantı Notları (S. Serdar Yegül)

International Institute for Sustainable Development (IISD) Earth Negotiations Bulletin (ENB): <https://enb.iisd.org/convention-combat-desertification-uncdd-cop15-summary>

10 JUSCANZ: Japonya, ABD, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda ülkelerinin İngilizce dilinde yazılışlarının baş harflerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan kısaltma. Türkiye ile birlikte bu gruba, İsviçre, Norveç, İsrail de katılım sağlamaktadır.

Orman Mühendisi Token Kadınlar

Dr. Öğrt. Üyesi Benan KURT YILMAZ - Sinop Üniversitesi, bkurt@sinop.edu.tr

Geleneksel örgütler, bireyler arası farklılıkların olmadığı tektip gruplardan oluşan işgücü yapısı ile tasarlanmışlardır. Söz konusu tektip yapı, tektip örgüt kültürünü de beraberinde getirmektedir. Bu örgütsel yapı içinde, işlerin yapılandırılması ve çalışanlardan beklentilerin neler olduğunun ortaya konması nispeten kolay görünmektedir. Fakat ilerleyen zaman içinde açık tenli erkekler için tasarlanmış bu örgütler kapılarını kadınlara, koyu tenli erkeklerle ve diğer azınlık gruplara açmak durumunda kalmıştır. Sayısal olarak azınlıkta bulunan söz konusu grupların, örgütlerde istihdam edilmeleri noktasında haklarını kullanırken sosyal sistemin aleyhlerine çalıştığı görülmektedir. Diğer bir deyişle, sayısal olarak azınlıkta bulunan gruplar tektip gruplar ile etkileşim içine girdiğinde “farklı” olmalarından kaynaklanan birtakım zorluklarla yüzleşmektedir.

Laws (1975)’in sosyolojik bir kavram olarak vurguladığı tokenizm kavramı Amerikan toplumundaki sınıflamalardan kaynağını almış olsa da, azınlıkların olduğu her sosyal yapıda kendisini göstermektedir. Nitekim, Kanter (1977) Indsco firmasında çalışan kadınlarla yaptığı araştırmada

tokenizmin örgütsel yapı içinde de varlığını ortaya koymuştur.

Kanter (1977), tarihsel geçmiş olan ve tam olarak çözülmemiş bu sorunu araştırma konusu yaparak, Tokenizm kavramını örgüt yazınına kazandırmıştır. Kanter (1977)’e göre bulunduğu grup içinde cinsiyeti, cinsel yönelimi, etnik kökeni veya ırkı itibarıyla sayısal olarak %15 ve altında bulunan gruplar token statüsünde iken, %85 ve üzerinde bulunan gruplar ise hâkim statüdedir. Hâkim grup ile token grubun örgüt içindeki etkileşimini araştıran Kanter, tokenlerin elde ettiği deneyimlere odaklanmıştır. Kanter (1977), tokenlerin üç tip deneyim elde ettiğini iddia etmektedir. Söz konusu deneyimler performans baskısı, yükseltilmiş sınırlar ve rol kuşatması olarak ifade edilmektedir. Tokenlerden beklenen iş performansının, olması gerekenin üzerinde olduğunu ifade eden Kanter bu baskıyı performans baskısı olarak nitelendirmiş ve söz konusu baskının tokenlerin üzerinde stres ve kaygıya neden olduğunu belirtmiştir. İkinci olarak kendi bağlarını ve kültürlerini abartarak sunma gayreti içinde olan hâkim grup, tokenler karşısında dayanışma içine girmekte ve sınırlarını yükseltmektedir. Böylelikle tokenlere bariyer kurmaktadır. Üçüncü olarak hâkim grup tokenler için genellemeler yapmaktadır. Söz konusu genellemeler, önyargılardan kaynaklanmakta ve aynı zamanda kalıpyargıları da pekiştirmektedir. Rol kuşatması ola-

rak ifade edilen bu deneyimde, tokenler kendileri için belirlenen roller içine sıkıştırılmakta ve örgüt yaşamlarında bu roller içinde hareket etmeleri beklenmektedir. Söz konusu deneyimlere maruz kalan tokenler örgütsel yapı içinde fırsatların, kaynağın ve gücün asimetrik dağılımına da şahitlik etmektedir. Bu olumsuz süreçler, hâkim grup üyelerinin göreceli avantaj elde ettiği sosyal bağlamları inşa etmektedir.

Bu bağlamda bu araştırmada bulundukları meslekte sayısal olarak azınlıkta olan ve bu nedenle token grup üyesi olarak kabul edilen kadın orman mühendisleri ve sayısal olarak çoğunlukta bulunan hâkim grup üyesi erkek orman mühendisleri ile görüşülmüştür. Kişilerin anonimliğini sağlamak amacıyla isim ve kurum bilgileri paylaşılmamıştır.

Token grup üyesi konumunda bulunan kadın orman mühendislerinin tamamı performans baskısını tüm boyutları ile deneyimlemektedirler. Kendilerini ispat etmek zorunda hisseden kadınlar çok çalışmakta ve mesleklerinde başarılı olduklarını göstermek istemektedirler. “Ben bu meslekte çoğu erkeğe taş çıkartırım. Benim yaptığım işi birçoğu yapamaz, benim bildiğim, gezdiğim araziyi birçoğu görmemiştir. Samimi söylüyorum...” ifadesi buna örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte, hem toplum hem de hâkim grup üyeleri orman mühendisliği mesleğini kadınlar için uygun görmemektedir. İlave

1 Bu çalışma Benan Kurt Yılmaz tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme A.B.D.’de Doç. Dr. Olca Sürgevil Dalkılıç danışmanlığında tamamlanan “Cinsiyete Dayalı Tokenizm: Kadın Egemen ve Erkek Egemen Mesleklerde Nitel Bir Araştırma” (Kurt Yılmaz, 2019) isimli doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

olarak hâkim grup üyeleri kadınların söz konusu meslekte başanlı olup olmadıkları konusunda şüphe içindedirler. Kadın olmaları sebebiyle görünürlüklerinin yüksek olduğunu ifade eden token kadınlar, intikam endişesi de hissetmektedir. Gereğinden fazla eleştirilme ve yıldırma gibi davranışlara maruz kalan kadınlar, çatışma ve tartışmadan uzak durarak sadece işlerine yoğunlaşmayı tercih etmektedirler. Özellikle anne olma sürecinde yaşanan sıkıntılara vurgu yapan token kadınlar, bu doğal sürecin yöneticiler tarafından “abartı olarak” sunulmasından ve kadın orman mühendisini başarısız göstermek için bir araç olarak kullanılmasından duydukları rahatsızlığı dile getirmektedirler. Paralel bir biçimde hâkim grup üyesi ve yönetici konumunda olan erkek orman mühendisi de hamilelik sürecini “işin aksaması” olarak yorumlamaktadır. Bu durum da token kadınlar üzerinde ilave performans baskısına ve endişeye neden olmaktadır.

Token grup üyesi konumunda bulunan kadınlar, yükseltilmiş sınırlar ile çeşitli biçimlerde karşı karşıya gelmektedir. Mesleği niye seçtiklerini açıklamak zorunda kalan token kadınlar, mühendislik mesleğinin erkeğe atfedilmesinden duydukları rahatsızlığı da dile getirmektedirler. Erkek orman mühendislerinin kendileri ile olan iletişimlerinde sataşma, küfür ve argo kullanımının hiç olmadığını dile getiren token kadınlar, futbol ve kurum sorunlarının çok sıklıkla sohbet konusu olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Fakat hâkim grup üyesi konumunda bulunan erkeklerin kendi aralarında sosyalleşme isteği, kadınların sosyal olarak izo-

le edildiğini düşündürmektedir. Token kadınlar da hâkim grup üyesi erkeklerle sosyalleşmeyi istememekte, iş ve mesai dışında bir araya gelmekten kaçınmaktadırlar. İlave olarak hâkim grubun davranışlarından duydukları rahatsızlığı “*niye onlardan biriymiş gibi davranayım*”, “*onlar önce kendisine baksın*” gibi sözlerle dile getiren token kadınlar, hâkim grup üyeleri ile yalnız oldukları arazi keşiflerinde uyum içinde olmaya özen gösterdiklerini, tatsızlık yaşamak istemediklerini dile getirmektedirler.

Token konumunda bulunan orman mühendisi kadınların sert, yumuşak başlı gibi sıfatlar aldığı ifade edilmektedir. Maskülen bir meslekte bulunduklarını ifade eden kadınlar, söz konusu stereotip rol atamaları karşısında şaşkınlık duymakta bununla birlikte mühendis denilince akla sadece erkeklerin gelmesi token kadınları rahatsız etmektedir. Token kadın orman mühendislerinden biri “*Mühendis denince akla sadece erkek gelmemeli. Bu yargıyı kırmamız gerekiyor.*” ifadesini kullanmıştır. Nitekim mühendislik gibi prestijli mesleklerin erkeğe atfedilmesinin nedeninin de erkeğin yüksek statülü varsayımından geldiği düşünülmektedir. Token kadınların ise kendilerini prestijli görme nedeni ise erkek egemen bu meslekte var olmaları şeklinde yorumlanmaktadır. Token kadınlar, mühendislik bilminde kadının da var olabileceğini, eğitim sistemi içinde cinsiyete göre meslek dağılımı algısının yok edilmesi gerektiğini aktarmaktadırlar.

Token kadınların tamamı hâkim grup üyesi erkeklerin orman mühendisliği mesleğinde prestijli

olduğunu düşünmektedir. Token orman mühendisi kadınlar bu durumu, sayısal olarak çoğunlukta olmaları ve mesleğin arazi uygulamaları nedeniyle fiziksel güç gerektirmesi ile açıklamaktadırlar. Bununla birlikte eğitim ve deneyimin de meslekte avantaj yarattığını ifade etmektedirler.

Token kadınlar orman mühendisliği mesleğinde yönetsel görevlerde tercih edilmediklerini, kadın olmanın dezavantaj yarattığını dile getirmektedirler. Ankara, İzmir ve İstanbul gibi metropol kentlerde iki veya üç kadın müdür olduğunu ifade etmekte, geri kalan tüm il ve ilçelerde müdür ve müdür yardımcısı atamalarında erkeklerin tercih edildiğini dile getirmektedirler. Çalışmaya katılan antrenör, infaz ve koruma memuru, polis memuru örneklerinde olduğu gibi çalışmaya katılan orman mühendislerinde de token konumunda bulunan kadınların statüsü manipüle edilmemektedir. Başka bir deyişle, kadın olmak onlara ayrıcalık yaratmamakta, meslekte az olmaları orman mühendisi kadınları özel kılmamaktadır. Aksine ilerleyen yıllarda, yönetici basamaklarına çıkmalarında aleyhlerine kullanılmaktadır.

Token grup üyesi kadınlar ve hâkim grup üyesi erkeklerin tamamı mesleği erkeklere atfetmektedir. Öyle ki, çalışmada mesleki uyumsuzluk frekansının en yüksek olduğu meslek orman mühendisliği olmuştur. Diğer bir deyişle, “*kadın mühendis*” olarak anılmaktan rahatsızlık duyan kadınlar dahi mesleğin erkeğe uygun olduğu dile getirmektedir. Bu kanıksanmış durum kadınların meslek seçiminde orman mühendisliğini tercih etmeme-

si, kadınların meslekte sayıca az olmaları ve alımlarda da tercih edilmemeleri gibi bir döngüyü beraberinde getirmektedir.

Token kadınlar yoğun ve özverili çalışmalarına karşın terfi ve atamalarda tercih edilmediklerini dile getirmektedirler. Meslekte deneyimin önemli olduğuna dikkat çekmekte fakat atama ve terfilerde kadınların deneyimlerine itibar edilmediğini ve bu nedenle de tercih edilmediklerini dile getirmektedirler. Kadın olmanın kendiler aleyhine çalışan bir yapıyı hazırladığını, tercih olasılıklarının düştüğünü dile getirmektedirler. Kadınların orman mühendisliği mesleğinde ve yönetsel görevlerde az olmalarını “kadınların tercihi” olarak açıklayan hâkim grup üyeleri, kadınların kurulu düzen, konfor ve refahı kariyerdan daha fazla önemsediklerine vurgu yapmakta ve kendilerini bu konuda sorumlu tutmadıklarını ifade etmektedirler. Arazi uygulamalarından uzak durmak isteyen kadınların “yeterince” deneyim elde edemedikleri için yönetsel görevlerde tercih edilmediklerini bununla birlikte token kadınlar, sadece “erkek” olmaları nedeniyle yönetsel görevlere atanan orman mühendisleri olduğunu belirtmekte, kendilerinin ise geri planda tutulduğunu dile getirmektedirler.

Çalışmada kadın orman mühendislerinin stereotipik rol atamasına maruz kaldıkları görülmektedir. Bu durumun token olmanın ötesinde “kadın” olmakla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte her iki cinsiyet grubu da erkeklerin fiziksel güçlerine atıfta bulunarak, bu gücü önemli ve değerli gördüklerini ifade eden yorumlarda bulunmuşlardır.

O halde önemli olarak görülen söz konusu fiziksel güç erkekler için herhangi bir sıfat yaratmaz iken, kadınlara bu kadar fazla sıfat verilmesi toplumun kadına yüklediği rollerin yansımasıdır. Toplumsal feminen rol atamaları kadının iş ve meslek yaşamında güçsüz ve zayıf olarak algılanmasına neden olurken, maskülen rol atamaları erkeğin iş ve meslek yaşamında da güçlü, başarılı ve atılgan olarak algılanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle iş yaşamında cinsiyet kimlikleri ile savaşmak durumunda kalan kadınlar “sert” sıfatını alırken, erkekler cinsiyet kimlikleri ile savaşmadığı gibi söz konusu kimlik üzerinden yapılandırılan ve token statüsünde oldukları mesleklerde dahi ön planda olmalarını sağlayan yeni bir kimlik inşa etmiş olmaktadır. Erkeklerin hâkim olduğu meslekte bulunan token kadınlar daha “maskülen” olarak anılır iken, kadınların egemen olduğu mesleklerde yer alan erkekler daha “feminen” olarak algılanmamaktadır. İlave olarak bu mesleklerde kendilerini “daha az değerli” hissetmemektedirler. Oysaki token statüsünde bulunan kadınlar, hâkim grup üyesi erkekler karşısından kendilerini daha az değerli ve kalıp yargılar içine sıkıştırılmış hissetmektedir. Diğer bir deyişle kadınların egemen olduğu mesleklerde bulunan erkeklerin oluşturdugu sosyal bağlam sanıldığından çok daha karmaşık bir görünüm sergilemektedir.

Çalışmada yer alan erkek orman mühendisleri kariyerleri boyunca terfi ederek ilerlemiş ve yönetsel görevler almışlardır. Bununla birlikte aynı durum token kadınlar için söz konusu olamamaktadır. Bulundukları meslekte sayısal

olarak azınlıkta bulunan token kadınlar, yönetsel görevler için tercih edilmemektedir. Token kadınlar bu durumu “müdahalecilik” olarak yorumlamaktadır. Hâkim grup üyesi erkekler ise token kadınların çocuk bakımı ve ev yaşamını önceliklendirmeleri nedeniyle bu görevleri tercih etmediklerini ve hatta reddettiklerini ifade etmektedir.

Orman mühendisi olarak çalışan token kadınların iş doyumunun düşük olduğu, kurum ve meslek değişikliği isteklerinin yüksek olduğu ve meslek seçecek bireylere ise bulundukları mesleği seçme konusunda öneride bulunmak istemedikleri gözlemlenmektedir. Diğer bir deyişle, tokenizm deneyimlerini elde eden ve hâkim gruptan ayrı tutulan token kadınlar pasif eylem tercihinde bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Kanter, R.M. (1977). Men And Women Of The Corporation. New York: Basic Books.
- Kurt Yılmaz, B. (2019). Cinsiyete dayalı tokenizm: kadın egemen ve erkek egemen mesleklerde nitel bir araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İşletme Bilim Dalı. Doktora Tezi. 243 s.
- Laws, J. L. (1975). The Psychology of Tokenism: An Analysis. Sex Roles. 1(1):51- 67.

Güray Çayır'ın Ardından

Sezai KAYA

Ölüm yakışmadı sana sevgili dostum...

1974 yılında İ.Ü Orman Fakültesini kazanıp Beyazıt'taki Edebiyat Fakültesinin Hergele Meydanı diye bilinen alanın üst kısmındaki Kayıt Bürosu önündeki kuyrukta başladı dostluğumuz Güray ile...

48 yıldan bu yana süren yol arkadaşlığımızda Fakültenin bu ilk kayıt gününde tanıştığımız daha birçok arkadaş oldu, sonradan kaybettiklerimiz ve ölümü yakıştıramadığımız bu arkadaşlarımızın arasına 22 Ağustos 2022 Pazartesi günü hepimizin yakından tanımış olduğu ve kendine özgü karakteri ve tavırları ile farklı bir niteliği olan yol arkadaşımız Güray Çayır'ı yitirdik.

Dört yıldan bu yana mücadele ettiği hastalığı sürecinde sürekli gördüğü tedaviye karşın bir gün bile umutsuzluğa düşmeyen ve yaşama azmini kaybetmeyen, kendisine hasta muamelesi yapılmasını istemeyen ve her zaman yaşamayı seven ve tadını çıkarmayı bilen yaklaşımını son gününe kadar korumayı bildi. Son bir ay girdiği yoğun bakımdan ise ne yazık ki çıkamadı, oradan çıkaramadık Güray'ı. Daha önce yaşadığım sayısız çaresizliğimi bir kez daha yaşadım. Bir ömür sayılacak dostluğun, sırdaşlığın, yol arkadaşlığının bitmesini ve bedeninin eriyip gözümün önünde gitmesini beklemek ve kabullenmek çok zor oldu onu sevenler için.

Yitirdiğimiz diğer arkadaşlarımızda olduğu gibi Sevgili Güray'ı kaybettiğimizde de ortak hafızalarımızın eksildiğini düşündüm. 1973-74'lerden 1982'lere kadar birlikte aynı havayı soluyan, hemen hemen her gününü birlikte geçiren, dostluğun, dayanışmanın en güzelini yaşayan bu dönem, öğrenim özgürlüğü ve hayatta kalma mücadelesi ile birlikte daha iyi ve daha güzel bir ülke yaratma doğrultusundaki Bağımsız Demokratik Türkiye idealinin de bu mücadeleden ayrı olmadığını bilerek bir aradaydı. Ortak hafıza buralardaki yaşanmışlık, dayanışma, dostluk, hayatta kalma ve yaşanılabilir bir ülke mücadelesiydi. Bu süreçte birlikte o tozlu yolları yürüdüğümüz her arkadaşımız, birbirinin hafızası olan çakıl taşlarıydı her birisi. Çakıl taşları giderek eksilmeye başladı, Güray bu taşların son eksileni ve önemli yanıydı. Yaşayanlar, hayata ve mücadeleye devam edenler biliyor ki geçmişteki o ortak değerler ve mücadele sonucudur ki biz bugün meslektaşız, emekliyiz ve de yaşıyoruz.

Sevgili Güray ile meslek yaşamına da birlikte adım attığımızda hemen Orman Mühendisleri Odasına ve Türkiye Ormanlılar Derneğine üye olmuş ve arkasından Orman Genel Müdürlüğü'ne giderek ben Kastamonu'ya, Güray ise Ankara'da Amnana tayin olmuştu. Meslek yaşamı boyunca da örgütlü mücadelenin içinde hep yer almış, 1990'lardan sonra ki Kamu Emekçilerinin mücadele süreci

ile birlikte Sendikal Mücadelenin içinde yer almış ve yaşamını yitirene kadar Sendikal süreçten kopmamış her fırsatta katkısını vermiştir.

Sevgili yol arkadaşımızı, yitirdiğimiz günün ertesinde 23 Ağustos 2022 Salı günü, uzun yıllar görev yaptığı Antalya Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü önünde birlikte çalıştığı arkadaşları, Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nde ki çalışan ve emekli olan dostları, doğaseverler, yakından tanıyan arkadaşları ve ailesinin katılımıyla saat 10:00 da Güray Çayır'a yakışan bir veda ile doğduğu yer olan Ilgaz'a uğurladık. 24 Ağustos 2022 Çarşamba günü, Ilgaz/Mülâyim Yenice Köyünde yine dostları, çocukluk arkadaşları, meslektaşları, sendikal mücadele arkadaşları, köylüleri, akrabaları ve ailesinin katıldığı bir kalabalıkla toprağa verdik.

Mezan başında dostları, yol arkadaşları, sevenleri söz aldı, çok güzel şeyler söylendi. Türkiye Ormanlılar Derneği Genel Başkanı Hüsrev Özkara, Tarım Orman-İş Genel Başkanı Şükrü Durmuş, Tez Koop-İş Genel Başkanı Haydar Özdemiroğlu, Mehmet Ali Başaran, Zülfü Karatepe, Ali Şenkan, Mehmet Özer ve Sezai Kaya, Güray'ı anlattı. Kızları Öykü ile Ekin babalarını çok güzel duygularla uğurladılar. Çok sevdiği bir ezgi olan ve 1987 yılında Grup Yorum'un ilk albümünde yer alan ve Ahmet Telli'nin dizeleri "Sıynlıp Gelen" parçası hep beraber söylendi.

*Suların sesini dinle şimdi
ormanın fısıldayışlarını
usulca yarıyor dağların göğsü
bir aşkı dinlendirmek için*

*Belli ki dağların, denizlerin
ve göllerin üzerinden
sıynılıp gelmektedir seher
Belli ki yakındır
doğayı ve hayatı sarsacak saat*

İlgaz dağının eteklerinde
yemyeşil bir doğa ile iç içe olan
bu güzel köye her geldiğimde
birlikte olduğumuz sevgili
kardeşimi bu kez toprağa
vererek döndük, sol yanımda biraz
daha eksildi...

Ardında çok güzel anılar ve dostluklar bıraktın Güray ÇAYIR.

Kardeşimizi kaybettik... Sözün bittiği yer...

Semra, Ekin, Öykü ÇAYIR

Eşi ve çocukları

Sevgili Güray; 65 yıllık ömrüne ne güzel anılar ve güzel dostluklar biriktirmişsin, biriktirmişiz... Seni sonsuzluğa uğurlarken telefon, mesaj, sosyal medya üzerinden bize ulaşan, bizzat Antalya Orman Bölge Müdürlüğü önündeki uğurlamada ve İlgaz'da toprağa verirken yanımızda olan tüm dostlara sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz. Saygı ve sevgilerimizle...

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

TOD Genel Başkanı

Sevgili arkadaşım Güray; seninle lisede, orman fakültesinde ve meslekte birçok kez yollarımızı keşişti, beraber daha güzel bir

ülke için mücadele ettik. Birlikte top oynadık, eğlendik. Bütün bunlar bir film şeridi gibi gözümün önünden geçti. Ne çok şey yaşadık ama her şey kısa bir süreye sığabiliyor. Tanıştığımız günden, bu dünyadan göçene kadar ilkeli duruşun, mücadelecilik kimliğinin, siyasi görüşü ne olursa olsun herkesi kucaklayan insani yanınla sevidin, önemsendin. Ölüm sana hiç yakışmadı. Hoşça kal arkadaşım.

Doç. Dr. Yücel ÇAĞLAR

TÜKENMEYENLER...

Özellikle 1980'den sonra son derece hızlı, bir o denli de yıpratıcı tükenmişliklere tanık olduk, oluyoruz. Öyle ki, özür dileyerek söylüyorum, "at izi it izine öylesine karıştı ki", çoğunlukla birbirimizi tanıyamıyoruz artık. Düzenin olumsuzluklarının, yıkıcılıklarının bu denli kolay ve yaygın biçimde kanıksanabileceğini kırk yıl düşünsem aklıma getiremezdim. Kanıksadık işte... Bu süreçte, yine çoğunlukla, kurşunu kendi ayağımıza sıkıttık. Veee tükendik tükeniyoruz... Şimdi bakıyorum da bu durumdan hoşnutsuz kimse de pek kalmadı. Ne diyeyim; "batsın bu dünya".

Gözlemlediğim kadıyla Güray Çayır'da, söz konusu sürece direnen arkadaşlarımızdan biriydi. Yitirmemize çok üzüldüm. Çoğu zaman yaptığımız gibi; birbirimizin değerini sağken bilemiyoruz; bilsek de gerektiğinde önemsemiyoruz. Güray Çayır'ın da sağken değerini bilemediğimiz bir arkadaşımız olduğunu düşünüyorum. Peki, bu tutumu-

muz bize "dün" ne kazandırdı, "bugün" ne kazandırıyor; böyle gidersek kime ne kazandıracak?

Güray Çayır arkadaşımızı yitirmiş de söz konusu tutumumuzu gözden geçirip özeleştiri yapmamıza yol açsa bari...

Şimdi kime ne yararı olacaksa artık açıklıkla belirtmek istiyorum: Güray Çayır bildiğim, tanıdığım kadıyla tükenmemiş arkadaşlarımızdan biriydi.

Sevgi ve saygıyla anıyorum.

Şükrü DURMUŞ

Tarım Orman-İş Genel Başkanı

Bugün Güray ÇAYIR'ı uğurluyoruz.

Söylenir ya sözün bittiği yer diye. İşte o an.

Güray, iyi bir insan, geçmişinde leke olmayan iyi bir ormancı, müthiş bir doğasever, mükemmel bir vatansever ve devrimci bir mücadele adamıydı.

Sendikal mücadelemize katılan oldukça fazla bir yol arkadaşımızdı. Bizler hep onu bu kişiliğiyle anımsayacağız. Çocuklarına da geçmişleriyle onur duyacakları lekesiz bir geçmiş bıraktı. Onun için unutmayacağım anı ise. TL1. Televizyonunda ki programa çıkarken bana Adnan Yücelin şiiirinden;

Saraylar saltanatlar yıkılır.

Kan susar bir gün.

Menekşeler de açılır üstümüzde

Leylaklar da güler.

Bu günlerden geriye

Bir yarına gidenler kalır.

Bir de yarınlar için direnenler.

Sözlerini söylememi istemişti.

Güle güle sevgili Güray. Sana söz Yarınlar için onurlu mücadele-miz senin arzu ettiğin gibi devam edecek.

Şenay ELHÜSEYNİ

**Tarım Orkam-Sen İstanbul
Şube Başkanı**

Güray 'a,

Sevgili Güray'ı uzaktan tanıyor-dum ama yüz yüze tanışmam pandemi öncesi arkadaş grubumuzla yaptığımız tatile denk geldi. Yakalanmış olduğu amansız hastalığa ve geçirdiği ağır tedavi seanslarına rağmen, neşesinden hiç bir şey kaybetmemiş, aksine bulunduğu ortama neşe kaynağı olarak, kocaman gülüşlü aydınlık yüzlü, sıcacık sevecen tutumu ile ilgi odağı olmayı başarabilen bir kişiliğe sahip olduğuna tanıklık ettim. Sonrasında sosyal medya üzerinden uzaktan da olsa irtibatımız hiç kopmadı. Hep izledik birbirimizi, fikirlerimizi, önerilerimizi, fotoğraflarımızı paylaştık. Söz vermiştim O'na, sumaklı dolma yapacaktım. Olmadı. Keşke daha fazla vakit geçirebilseydik. Çocukluğumun kocaman gülüşlü dolunayına benzettiğim sınısıcak gülüşlü yüzünü, sevecen, naif tavırlarıyla hatırlayacağım her zaman. Yattığın yerler incitmesin sevgili dost, güzel insan.

Haydar ÖZDEMİROĞLU

Tez Koop-İş Genel Başkanı

Güray demokrasi ve insan hakları mücadelesi veren bir ailenin çocuğuydu. Emsalleri arasında akıllı ve zeki bir arkadaşımızdı.

Aynı mahallede çok küçük yaşlardan itibaren tanışıklığımız, dostluğumuz Güray aramızdan ayrılana kadar kesintisiz sürdü. Güray koşullar ne olursa olsun güce biat etmeyen, sınıf mücadelesinde hep ön saflarda olan, yaşamı boyunca emek ve demokrasi mücadelesi veren bir dostumuzdu. Daha yapacakları çok işler vardı, zaman zaman konuşmalarımızda gençlik yıllarında elinde bulunan dokümanları sendikamıza verip bunları güncelleyerek basılmasını önermişti ama olmadı, zamanı yetmedi, erken ayrıldı aramızdan. Anılarıyla yaşayacağız, ışıklar içinde uyusun.

Eylem KAYA

Güray Abi, bende olmayan be-beklik fotoğrafımı yıllarca saklayıp taa 30'larımda ortaya çıkar-mıştın. Çok sevindirmiştin beni. Ormanların güzel çiçeklerinin fotoğraflarını doğum günü hediyesi yapardın. Atışmalarınızla güldürürdünüz beni, paylaştığım yazılara dair yorumlarda. En son beraber yüzdük Haziranda Antalya'da. "Ben nerelerden buraya kadar yüzerdim" diye anlatmış-tın. Biz mercimek bile değil ki koca evrende diye kendimizi pek bir küçümsemiştik. Güzel Abi-ciğim ile yoga bile yapmıştık en son. Ben en çok sınırsız konular-daki muhabbetlerini özleyece-ğim. Sonsuzluk ve ışıklarla...

Mehmet ÖZER

TOD Üyesi

Yazamadım. Ne yazayım ki? Tam dört yıl bir yılı yurtta üç yılı evde 7/24 birlikte olduk. Burada

anlatılmayacak olaylar yaşadık, sırlarımız oldu. Sonraki yıllarda da bu birlikteliği hep sürdürdük. Bizim birlikteliğimiz bir arkadaş, bir dosttan çok daha fazla idi. Kardeşimizi kaybettik.

Mehmet Ali YILDIZ

TOD Üyesi

22 Ağustos günü kaybettiğimiz Güray Çayır insan olarak tertemiz kalbi olan zeki, sempatik, insancıl ve yardımsever bir arkadaşımız idi. Kaybettiğimiz için çok üzgünüm. Allah rahmet eylesin, nurlarda uyusun.

Niyazi KURTULUŞ

Orman Mühendisi

Can kardeşimizi yıldızlara uğurladık. Ruh havzamızdaki yeri hiç değişmeyecek. Kişilik çizgileri net, dostlarına yaşamın anlamı derecesinde önem verirdi. Kararlı ve aldırmayan gönül tavırları, ona özgü idi. Bizimle yaşayacak.

Zülfü KARATEPE

TOD Üyesi

Güray Çayır; kimsenin cesaret edemediği veya o ne der bu ne der söylenmesini isteyip de söylenmeyen her şeyi, kişi veya kişiler kim olursa olsun her ortamda hiç çekinmeden kafasındaki düşünceleri çok rahat söyleyen, olaylara kimsenin bakmayacağı farklı pencerelerden bakan, yaşadığı her anın tadını çıkaran, bu dünyadaki tüm nimetlerden en iyi şekilde faydalanmasını bilen, mücadele azmi çok faz-

la, yaşadığı sürece doğa koruma için her türlü mücadeleyi yapan, sempatik, güler yüzlü ve inandığı ilkeler doğrultusunda sonuna dek yılmadan mücadele eden, özgür ruhlu biri olarak hep gönlümüzde olacak bir kişi olarak kalacak.

M. Kamil BAYSAL

TOD Üyesi

Hepimizin onlarca dostu, arkadaşı var, Güray'la ilgili kısa bir anımı paylaşmak istiyorum. Sezai'nin sevgili eşi Feriha yoğun bakımdayken ziyaretine gittim. Son 10 yılda dernek ve oda seçimlerinde kısa görüşmelerimiz olmuştu. Güray ile Sezai'yi benim ziyaretim bir gündü, ancak Güray günlerdir Sezai'ye destek için oradaymış. Başta söylediğim gibi onlarca arkadaşımız var, hepimiz çok da yoğunuz, vaktimiz kısıtlı ama dostluğu, yoldaşlığı o gün Güray'da gördüm.

Demokrat, güler yüzlü arkadaşım, kalbimizde yaşayacaksınız.

Kerim ERKAN

Orman Mühendisi

Sevgili Güray ile hep bir gönül birliği içerisinde 45 yıl geçirmişim, hangi anıyı anlatayım, o kadar çok ki. Ancak bir anıdan; orman mühendisleri özellikle de amenajmcılarla ilgili hak kazanma mücadelesiyle ilgili olduğu için aşağıdaki anıyı mümkün olduğu kadar kısa anlatayım.

Orman mühendislerinin çoğunun bildiği gibi amenajman özellikle de solcu bilinen orman mühendisleri için bir nevi

sürgün yeri idi. Birçok arkadaş gibi ben de amenajmana tayin oldum. Orada zaten çoğuyla okuldan tanıştığım Sezai Kaya, Güray Çayır, Hüsrev Özkara, Selim Ahırlı, Nafi Altunöz, Ertuğrul Kurt, Macit Aktuğ gibi çok sayıda arkadaşla beraber çalışmaya başladık.

Orada hemen hemen aynı kadro çalışmanın 4 ncü 5 nci yıllarına girmemize rağmen hiçbirimize lojman çıkmıyordu ve hiçbirimiz de istesek dahi oradan başka bir birime tayin edilmiyorduk. Yazları 5-6 ay bazen 7 ay Ankara dışında çok elverişsiz ve zor koşullarda arazide çalışıyorduk. Bu Ankara dışında kaldığımız süre boyunca da Ankara'daki evlerimize bizlere lojman verilmediği için kira ödüyorduk. Bu da ciddi ekonomik sıkıntı yaratıyordu.

Çok kısa anlatayım. Bütün arkadaşlarımızın onayını alarak Güray Çayır, Nihat Öz ve ben diğer siyasi görüşteki orman mühendisleri ile de görüşme yaparak özellikle lojman ve tayin taleplerimizi iletmek için Orman Genel Müdürlüğü ile bir toplantı talep ettik. Toplantıyı sadece daire başkanı ile yapacaktık, ancak her görüşten 150'ye yakın meslektaşın katıldığı toplantıya biz talep etmememize rağmen Genel Müdür Yardımcısı Cemal Akın'da geldi ve "Bu toplantıyı kimler düzenledi, onlar bir ayağa kalksın bakalım!" diye tehditkâr bir havada, sert bakışlarla sordu. Biz üçümüz ayağa kalktık, sandı ki biz korkacağız. Korkudan eser olmadığını görünce bizi kürsüye çağırdı. "Birinizi açıklasın bakalım, bu işe niye öncülük ettiniz?" diye ki o

zamanlar da 12 Eylül faşist cuntası en ağır şekilde etkiliydi ve en küçük bir direniş vatan hainliğiyle eş tutuluyordu.

Güray Çayır sözcümüz oldu, birkaç cümleyle de biz tamamladık. Cemal Akın salona döndü ve "Bu taleplere katılan kaç kişi var, el kaldırsın!" diye tekrar salondaki meslektaşlara da tehditkâr bir dille sordu. Bütün salon tek kişi fire vermeden herkes taleplere katıldığını belirten parmaklarını kaldırdı. Cemal Akın bunun üzerine "Demek ki mesele ciddiymiş, salon sizin taleplerinize katılmasaydı ben size yapacağımı biliyordum." deyip sinirli bir şekilde salondan çıktı.

Ardından da 1-2 ay sonra tayin talepleri yerine gelmeye ve lojman tahsisleri başta amenajman heyet başkanlarına olmak üzere yavaş yavaş yerine getirilmeye başlandı.

Diyeceğim o ki; özellikle amenajmcılar bugün lojmanlarda oturabiliyorlarsa o hakkın elde edilmesinde o gün Güray Çayır'ın sözcülüğünü yaptığı bizlerin de yanında durduğumuz mücadelenin payı çok büyüktür. "Ne yapmışsınız ki" diyecek olanlar olursa 12 Eylül faşizminin en etkili günlerinde böyle bir direnişe kalkışmanın o günkü anlamının işten atılmak, birçok zulümle karşılaşmakla eşdeğer olduğunu hatırlatmak isterim.

Sevgili Güray bugün çok basit gelen ama o gün için çok şanlı bir direniş olan o toplantıdaki katkılarının unutulmasın istedim. Seni hep gülümseyerek anıyorum. Seni unutmayacağız.

Sabahattin ÇOBAN

TOD Üyesi

Tanıdığma en çok memnun olduğum birkaç iyi insandan biridir Güray ÇAYIR. Onu anlatmaya çalışırken di'li geçmiş zaman kullanmaya dilimin varmadığı biri... Eğer onun bulunduğu yerde isen önce güven hissi verir sana, huzur... En gergin anlarda bile birkaç saniyede ortamı rahatlatabilecek bir ses tonu ile o sınırsız gülümsemesi ile gerginliği alıp gidecek biri. Çok zekidir Güray ÇAYIR. Ona sorduğunuz soruya soru ile cevap verirken bile aslında sorunuza çoktan cevap verdiğini size hemen farketirir O. Sabır, metanet, önsezi... Daha birçok meziyetini burada sıralamak mümkün. Ama maalesef bir paragraf sınırlaması var Güray abi. Hiç unutulmayacaksınız.

Enis Öz

Orman Mühendisi

Sevgili Güray arkadaşımız bulunduğu her ortamdaki gerginliği azaltan, insanların kendini daha iyi hissetmesini sağlayan, doğal davranışlarıyla çok farklıydı, kendisini çok özleyeceğiz...

Serpil ARSLAN

TOD Üyesi

Sevgili Güray; yaşamda, ormancılıkta ve dostlukta güzel izler bırakan onurlu, çalışkan, meraklı, sevecen, güvenilir, kararlı, eğlenceli bir dost... Ne yazık ki erken bir veda ile uçup gittin. Sevgili arkadaşım seni unutmuyoruz, unutmayacağız... Hep sevgiyle ve gülümseyerek hatırlayacağım seni.

Kadir BİLGİLİ

TOD Üyesi

Güzel çocuklardık biz sevgili Güray. Okulda kalmadı arkadaşlığımız sonrasında da yollarımız kesişti. Tüm çiçekler açacakken dolu vurmuş gibi olur hayat bazen. Erkendi. Sözün gücünün azaldığının farkındayım. Çok direndin mücadele ettin ve yoruldun. Seni güzel gülüşünle, gülümseyerek hatırlayacağım. Elbet bir gün buluşacağız.

Gürel ŞİRİN

TOD Üyesi

Güray'a özel olarak duyduğum sempatinin nedeni isimlerimiz arasındaki benzerlik mi acaba diye düşünürdüm. O'nun en olmadık anda çekingen bir tavırla birkaç cümle ile tartışmalara ayrı bir boyut katması bilge yanını ortaya koyardı. Bence O'nun kişiliği buydu. Işıklar içinde uyu sevgili arkadaşım.

Fikreddin ÖZDEMİR

TOD Üyesi

Benim için Güray ideolojisinden ödün vermeyen değerli yoldaşımızdır. Işıklar içinde uyusun. Ruhu Şad olsun. Saygıyla sevgiyle anılacak arkadaş.

Adnan Paşa ARSLAN

TOD Üyesi

Değerli arkadaşlar; ben Güray'ın hasta olduğunu biliyordum ama bu durumunu bilmiyordum.

Ortak whatsapp gurubumuzda benim din, tarih, mitoloji konularında zaman zaman yaptığım

paylaşımlarda çoğu arkadaşımız gibi konunun din olduğu yanlışına düşerek bana şiddetle itiraz ediyordu. Ben de kendisine itiraz ediyordum. Ne zaman ki konunun kuantum fiziği kuralları gereği herkesin enerji temelli varlıklar olduğunu farketti. İşte o zaman fikirlerimizi paylaşmaya başladık. Bu ilkeyi gördükten sonra rahatladığını hissettim. Belki de gerçekten rahatlamıştı. Kendisine 5. Boyutta başarılar dilerim.

Metin KARADAĞ

TOD Üyesi

Sevgili Güray; toplumsal dinamiklerin oluşumunda rol oynayan koşullar bireylerin tanınmasında önemli bir işleve sahiptir. Bireyler arası ilişkiler, büyük oranda, içinde bulundukları sosyal ortamın ürünüdür. Olağanüstü koşullar, görece daha iyi imkanlar sunan sosyal ortamlara göre, karşılıklı daha çok dayanışma ve koruyucu bir tavır sergilenmesine sebep olmaktadır. Ancak görece iyi tanımlanan bu sosyal ortamlar, kişilerin gerçek karakterlerini tespit etmekte önemli göstergelerdir. Tanıştığımız süre zarfında, samimi arkadaş ilişkilerin ve candan davranışın ayrıcalıklı bir örnek olarak anılacaktır. Yüzündeki gülüşün, yaşadığımız sürece, belleklerimizden asla silinmeyecektir. Işıklar içinde uyu sevgili arkadaşım.

Rahmi KUYUCU

TOD Üyesi

Yıl 1982 Genel Müdür Ömer Özen'in eş durumu kararnamesi ile yolumuz 2.kez amenaj-

mana düştü. Toprağı bol olsun Güray Çayır arkadaş tayinimi duyunca rahmetli Metin Ünlü-er'in heyetinde iken bana acımış kendisi Muğla-Gökova'ya Hasan Çağatay abi ile gitti. Bende rahmetli Metin Ünlülerle Finike'de

çalıştım. Rahmetli Güray'ın bu iyiliğini ailecek unutmadık. 5 yıl sonra 1987'de yolumuz Kastamonu'da kesişti. Ben İnebolu merkezde, Güray Daday Ballıdağ'da çalışıyorduk. Kurtuluş Savaşı kahramanı Şehit Şerife Bacı'nın mermi çıkardığı Boyranaltı plajında, eşi ve kızı Ekin ile misafirimiz oldular. 40 yıllık dostum arkadaşım ışıklar içinde yatsın Toprağı bol olsun... Ailesine sabırlar dilerim...

Prof. Dr. Ali İsmet DEMİRİSOY

Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Sevgili Güray yumuşak tarzı, sevecenliği, yaşama bakışında ki aydınlık ve iyimserlikle tüm çevresinin sevgisini kazanmış, iyi yetişmiş, ideal ve mesleğini en iyi şekilde yapmaya çalışan bir vatandaşımızdı. Yaklaşık 30 yıldır tanıdığım, her karşılaşmamızda olumlu bir insanın yaydığı iyimserlikten nasıl yararlanıyorsa benim de yararlandığım iyi bir dosttu. Kaybı bizi çok üzdü. Tanıyanlara baş sağlığı diliyorum.

Dr. Mehmet Ali Başaran

Tarım Orman İş Sendikası Genel Sekreteri

1993 yılından beri tanıdığım Güray Çayır ağabeyimle arkadaşlığım; hem ailevi, hem siyasi, hem abi-kardeş ilişkisi, hem de dostane bir şekilde sürmüştü. Birlikte çok zaman geçirdik ve de çok şeyler paylaştık. Hepsi aklımda, hepsi yüreğimde. Erzurum'a gideceğim için vedalaşmaya geldiğim hastanedeki

son görüşmemizde yanından çıkarken, zafer işareti yapmak-
tan geri durmamıştı. Onun bu hareketleri elbette bizlere çok yabancı değil. Daha bu yıl 1 Mayıs eylemleri için sendikamızın yapacağı yürüyüş için bir araya geldiğimiz Aydın Kanza Parkı'nda, hasta olmasına rağmen enerjiyi nereden bulduğunu bilmediğim bir şekilde, herkes-
ten önce parka gelmiş ve orada verdiği bu pozuyla adeta ölüm-
süzleşmişti. Sol el yumruk ve sağ el zafer işaretiyle kuşkusuz geleceğe sonsuza dek miras kalıyordu. Hatırladığım kadıyla birçok arkadaşımız kendisiyle fotoğraf çektirmek istemişti. Yürüyüş bitene kadar geçen 2 saatlik sürede güneş altında olmasına rağmen, hiç bir yorgunluk belirtisi göstermemiş, görevini tamamlayana dek protestosunu en yüksek perdeden sürdürmüştü. Bizlere güler yüzü ve devrimci dik duruşuyla hep örnek oldu. Güray Çayır'ı asla unutmayacağız. Öğretileriyle o hep yüreğimizde olacak...

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ YAYINLARI

Anılarımda Ormancılık

TOD Yayın No:58

Kitapla ilgili geri dönüşler¹:

“Ne mutlu size ki, “yaşınız ilerledikçe en çok pişmanlık duyacağımız şey, boşuna geçirdiğimiz zaman olacaktır.” felsefenize uygun olarak, dolu dolu yaşamış ve gençlere de nefis bir yaşam örneği sunmuş bulunuyorsunuz. İnşallah, Ankara Ümitköy – Çayyolu’ndaki emeklilik günlerimiz de böyle dolu dolu, sağlıklar ve dostluklar içinde geçer. Tekrar teşekkür ve tebriklerimi sunuyorum.”

“Hem meslek, hem de kişisel gelişim açısından genç meslektaşlarımızın ve meslektaş adaylarının mutlaka okuması gereken bir çalışmaya imza attığınız için sizi tebrik eder, aileniz ve sevdiklerinizle sağlıklı bir ömür geçirmenizi dilerim. Saygılarımla...”

“Akıcılık, üslup, hele, hele ülkemizde unutulmaya yüz tutmuş, ya da unutulmuş özeleştirme içtenliği kitabınızı sevimli hale getirmiş. Emeklerinize sağlık. Kutluyorum. Sevgilerle.”

“Ormancılıkla ilgili politikalar hakkında çoğu kimsenin söyleyemediği DOĞRU’ları da kısa ve kestirme yoldan DAN DAN diye önümüze (ŞAMAR gibi) seriyorsunuz!!!. (Örneğin; Helikopter ile tohum saçma olayı, yatırımlarda öncelik tespiti, sosyal ormancılık, keçi, millî ormancılık, aşın üretim/eta)”

“Bir roman okur gibi bir solukta okudum. Akıcı üslubuna hayran kaldım. Kendisiyle aynı dönemde Mersin İl Sağlık Müdürü olarak çalıştığım için, Mersin Orman Bölge Müdürlüğü süresince yaşayıp kitabında bahsettiği olayların ve üstün başarılarının bire bir şahidiyim. Kendisi mütevazı davranıp az bile yazmış.”

“Değerli meslektaşım Orman Yüksek Mühendisi Aziz Bozatlı Bey tarafından kaleme alınan “Anılarımda ORMANCILIK (1965 - 2022)” başlıklı kitabı okudum. Bir döneme ışık tutan çok değerli bir eser olmuş. Kendisini tebrik ederim. Ormancılık tarihimiz ile ilgilenen bir akademisyen olarak çok yararlandım. Teşekkür ederim. Türkiye Ormancılar Derneği’ne de bu eserin ortaya çıkmasına vesile olmuş olmasından dolayı takdirlerimi sunarım.”

“Yazmış olduğunuz Anılarımda Ormancılık adlı kitabınızı kısa sürede okuyup bitirdim. Öncelikle elinize ve emeğinize sağlık. Meslek ve meslektaşlar için okunması ve değerlendirilmesi gereken bilgi, araştırma ve deneyimlerinizin mesleğimiz açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum.”

“Saygıdeğer abi binbir emek vererek yazdığınız anılarınızı okudum. Çok büyük bir hizmet bence tabi ki ders almak isteyenler için. Siz 68 bense 78 kuşağıym bu mesleği isteyerek seçtim zor koşullarda okudum. 1981 yılında mezun oldum bir yıl sınavın açılmasını bekledim, birinci olarak kazandım ve 1982 yılında Eskişehir Çatacak’ta göreve

başladım Asaletim tasdik olmadan amenajmana tayinim çıktı. Adamı olmayan ve genelde sol görüşlülere amenajmana tayin ediyorlardı.”

“Benden bahsetmiş olmanızda ayrıca beni duygulandırdı çok memnun oldum, çok sevindim çok teşekkür ederim, sizinle birlikte çalıştığım yıllar memuriyet hayatımın en güzel yıllarıydı, bakın en rahat, keyif sürdüğüm demiyorum, çok çalıştığımız, hata yapmaktan korktuğumuz bir dönemdi üzerimizde değişik bir otoriteniz disiplininiz vardı, şimdi bile sizi görsem bacaklarım titrer, ama değerliydik hem sizin nezdinizde hem de işletme Müdürlerim de dahil tüm personel nezdinde, bunu da siz sağlamıştınız”

Kitabın pdf formatına aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

<https://www.ormancilarderneği.org/dosyalar/files/1%281%29.pdf>

1 Oldukça uzun yazılan görüşlerin bazılarında birer paragraf alınmıştır. Görüşler sırasıyla, Dr. Uğur İbrahimhakkıoğlu, Prof. Dr. Meriç Kumbaslı, Prof. Dr. Aytağ Aksen, Dr. Nejat Çelik, Dr. Yılmaz Aksoy, Prof. Dr. Cantürk Gümüş, Ali Alagöz, Mehmet Emin Çetin ve Cengiz Küçükaltıneli.

Orman İçi ve Bitişğinde Yaşayanlar İçin Orman Yangınlarıyla Mücadele Rehberi

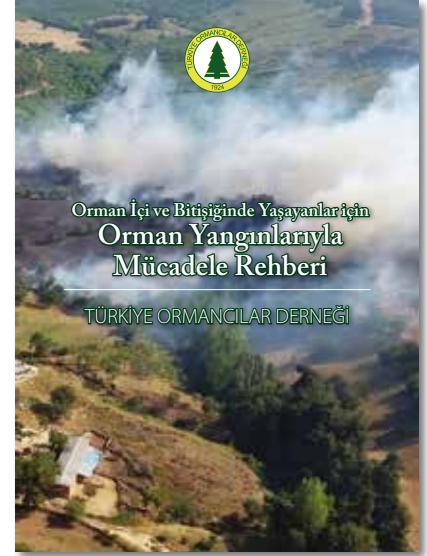
TOD Yayın No:59

Orman yangınları konusunda sadece ilgili kurumların değil toplumun hemen her kesiminin yapabileceği katkılar olduğu, bu konuda toplumsal bir sorumluluğun zorunlu olduğu, orman içi ve bitişğinde yaşayanlara, yangınlara karşı ormanlarımızın, yaşam alanlarımız ve çevremizin korunmasında yarar sağlaması düşüncesiyle “Orman İçi ve Bitişğinde Yaşayanlar İçin Orman Yangınlarıyla Mücadele Rehberi” kitabı Derneğimiz yayınlarından çıkmıştır. Bu kitap ile orman ve diğer açık alan yangınlarının sıkça görüldüğü orman içi ve bitişğinde yaşayanlara, genel bilgilerin yanında; orman yangın-

larına karşı, yangın öncesinde ve sırasında neler yapabileceklerinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Kitap Derneğimiz üyesi Emekli Orman Mühendisi Vehbi Tutmaz tarafından derlenmiş ve kitabın hazırlanmasında Emekli Orman Mühendisi Ali Osman Başlı, Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev Özkara, Yönetim Kurulu Üyesi Hüseyin Aytaç destek vermiştir. Kitabın tasarım ve illüstrasyonları Güngör Genç ve Zeynep Gönen tarafından yapılmıştır.

Kitabın pdf formatına aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

<https://www.ormancilarderneği.org/dosyalar/files/1%282%29.pdf>

Geleceğini Koru Yanan Sadece Ağaçlar Değil 18-19 Haziran 2022, Adana

TOD Yayın No:60

Türkiye Ormanlılar Derneği (TOD), orman yangınlarıyla ilgili mücadeleyi ve organizasyonu önemsemekte ve Türkiye Ormanlılığının en önemli sorunlarından biri olarak görmektedir. TOD bünyesindeki Bilim Kurulu ile uzmanlardan oluşan çalışma gruplarının hazırladığı raporlarla, eksik görülen hususlar ve çözüm önerileri hakkında, ilgili kurumlar ve kamuoyu sıklıkla bilgilendirilmektedir. TOD tarafından, mega orman yangınlarının önlenmesi ve yönetimi için yerel yönetimlerle sivil toplum kuruluşlarının sürecin içinde olması ayrıca bu alanda gerekli alt yapı ve organizasyonun ivedilikle oluşturulması gerekliliği ile ilgili çalışmalar titizlikle yürütülmektedir. Bu amaçla 2019 ve 2021 yıllarında Muğla Bü-

yükselir Belediyesiyle ile ortaklaşa gerçekleştirilen çalıştayların devamı niteliğindeki üçüncü etkinlik, Adana Büyükşehir Belediyesiyle ortaklaşa olarak, 18-19 Haziran 2022 tarihlerinde ilk günü panel ve ikinci günü de arazi çalışması olmak üzere “Geleceğini Koru-Yanan Sadece Ağaçlar Değil” temasıyla Adana’da gerçekleştirilmiş idi.

Panelde; iklim değişimi ile orman yangınları ilişkisi, orman yangınlarına yönelik olarak ormancılık politikaları, orman yangınlarına uyumlu toplum oluşturma yolları, orman yangınları sonrasında yapılması gereken çalışmalar, orman yangınlarının orman köy ve mahallelerinin sosyoekonomik durumu üzerindeki etkileri, orman yangınlarında iş sağlığı ve güven-

liğiyle Adana ili özelinde orman yangınları ve mücadelesinin değerlendirilmesine yönelik sunumlar gerçekleştirilmişti. Orman yangın-

ları konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla Derneğimiz yayınlarından basılan “Geleceğini Koru Yanan Sadece Ağaçlar Değil” kitabı ile bu paneldeki bildiriler derlenmiştir.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Fakültesinden Doç. Dr. Cihan Erdönmez “İklim değişikliği ve orman yangınları”; TOD Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Özer “Yanlış ormancılık politikalarının orman yangınlarına etkisi”; Emekli Orman

Mühendisi Vehbi Tutmaz “Orman yangınları gerçeği”; Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Meslek Yüksekokulundan Prof. Dr. Ali Kavgacı “Akdeniz tipi ekosistemlerde yangın sonrası yeniden yapılanma ve restorasyon”; Bartın Üniversitesi Orman Fakültesinden Dr. H. Baturhan Günşen “Orman yangınlarının orman mahalleleri üstündeki olası sosyoekonomik etkileri”; Karabük Üniversitesi Orman Fakültesinden

Doç. Dr. Ufuk Coşgun “İş sağlığı ve güvenliği kapsamında orman yangınları”; TOD Adana Temsilcisi İlhan Taş “2021 yılı orman yangınlarının değerlendirmesi” konularındaki bildirileri bu kitapta yer almaktadır.

Kitabın pdf formatına aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

https://www.ormancilarderneği.org/dosyalar/files/web_tod_adana_panel.pdf

Foto : Ahmet Demirtaş

0530 917 11 12

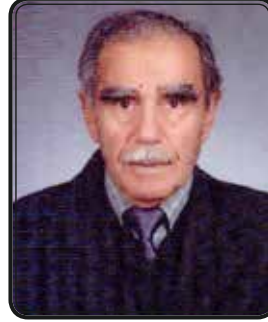
Bip İhbar Hattı

Vefat Eden Üyelerimiz

Mehmet Ali TAN

Isparta - 19348
KTÜ - 1977
Ankara - 27.06.2022

Sabri DENİZ

Ayancık - 1926
Bolu Orman Okulu - 1948
Antalya - 23.07.2022

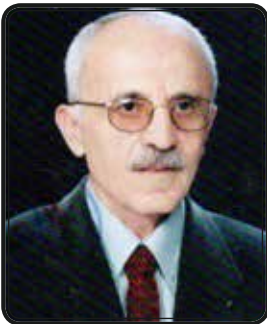
Sabri BECEREN

Zeytinli - 1946
İ.Ü. Orman Fak. - 1971
Çanakkale - 29.07.2022

Osman SALGIRBOYU

Kırım - 1925
İ.Ü. Orman Fak. - 1946
Antalya - 06.08.2022

İyigün PULAT

Sındırgı - 1937
İ.Ü. Orman Fak. - 1961
Ankara - 13.08.2022

Güray ÇAYIR

İlgaz - 1956
İ.Ü. Orman Fak. - 1978
Antalya - 22.08.2022

Ağaç Diyor ki*

Evet sevgili ağaç, sen insanlık uğruna canını bağışlayacak ve insanoğlunun refahını hayatıyla ödeyecek kadar fedakar olabildiğin halde biz sana kalplerimizde küçük bir yer ayıracak kadar vefalı ve kadirşinas olamıyoruz. Sana, en katı ve kuru toprakların bile bağrını açmalarına karşılık bizler hala gönüllerimizi kapamış bulunuyoruz. Yalçın kayalarda dahi köklenip tutunduğun halde, bizim kalplerimizde bir yer bulamadın. Şimdi senin o sonsuz ıstırabını gayet iyi anlıyorum. Bugüne kadar devamlı bir iç çekmesiyle geçen hayatının bütün acılarına iştirak ederken, bundan sonra sana layık olmaya çalışacağıma söz veriyorum. Ve seni minnetle selamlıyorum. O mukaddes varlığını içerimde zapt edemediğim büyük bir sevgiyle kucaklayarak beni senden mahrum edecek her şeye dış biliyorum.

Aziz ağaç; sen kendini ne kadar ayağından zincirli bir mahkûma benzetirsen benzet fakat bence malik bulunduğun her şeyi tereddüt etmeden ve hiçbir karşılık beklemeden asil bir cömertlikle başkalarına bağışlayabilecek kadar fedakâr ve faziletli olduğun için hiç kimsenin erişemeyeceği sonsuz bir hürriyete kavuşmuş sayılırsın.

Dallarını eğen meyveleri kapışan çocukların sevinçli çığlıklarında, gölgeliklerinde dinlenen yolcuların neşeli şarkılarında, yapraklarının arasında ötüşen kuşların tatlı nağmelerinde, en büyük saadet ve bahtıyarlığı duyar ve onlara kanat gerersin. Kelebekler, böcekler ve arılara kokular, tohumlar ve usarelerini dağıtırsın.

Bütün bunları, mütevazı bir sessizlik içerisinde ve hiç de övünmeden yapmakla ne kadar mükemmel ve mukaddes oluyorsun... Seni gözlerimde ilahlaştıran o büyük sabrın, ruhuma bir kurtuluş ve aydınlık kaynağı oluyor. Şikâyetsiz bekleyişinden kanaatkârlığım, o derin sükûnetinden sabrım beslenip kuvvet buluyor.

Bundan sonra ben de bir karşılık beklemeden senin kadar sabırlı, faydalı ve tahammüllü olmaya çalışacağım.

Seni, bütün insanlara sevdirmeye ve bu asil sevgiyi bütün gönüllerde yakmaya uğraşacağım.

Kimsesiz bir mezar başında boynu bükük bekler halindeki o asil sadakati, bir köy çeşmesi başında gülümserken bakışlarındaki o derin şefkati, bir ev bahçesinin duvarında selam verirken yeşil gözlerindeki davetkâr muhabbeti insanlara tanıtmak ve anlatmak istiyorum.

Senin, gönüllere seslenen o ilahi lisanını bütün dillere çevireceğim. Belki birçok hatalarım olacaktır. Fakat beni mazur gör. Çünkü ben, kusurlu bir insanım. Sen ise iyi kalpli ve faziletli bir ağaçsın. Bundan sonra, kurtuluş arayan bir çöl yolcusu gibi bakışlarımın uzanabildiği bütün ufuklarda seni arayacağım ve her yerde senin, yapraklarının dilindeki musikiyi, rengindeki şiirselliği ve heykelleşen endamındaki güzelliği terennüm edeceğim. Sil artık nemli gözlerini! Onları, bana çevir, ümit ve ilhamlarımı tutuştur. Üzerimizden şefkat ve gölgeni eksik etme!

Sana, gönlümden kopan şu birkaç satırla, kalbimden gelen temiz ve parlak gözyaşlarımdan başka verecek bir şeyim yok. Fakat şimdi ben senin alicenaplığından cesaret alarak, ilahi bir mabede benzeyen o yeşil çatının altına sığınyor, kusurlarımızı bağışlaman için de bütün insanlık adına senden af diliyorum sevgili ağaç...

Kemal GÜNEN

*Günen, K., 1954. Gölgesiz Topraklar. Kutulmuş Matbaası, İstanbul, s:123-124.

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Tuna Caddesi No:5/8

Kızılay / Ankara

T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

www.ormancilardernegi.org

Türkiye Ormancılar Derneği

@ormancilarderne

türkiyeormancilardernegi

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenişehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplarımıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 60 TL'dir